

Länsstyrelsen
Värmland

MILJÖMÅL FÖR VÄRMLANDS LÄN

Underlagsrapport till reviderade mål 2008

LÄNSSTYRELSEN I VÄRMLANDS LÄN

PUBL NR 2008:1

Publ nr 2008:1

Foto framsida: © Peter Andersson/ITEcology

Länsstyrelsen i Värmlands län, 651 86 Karlstad

054-19 70 00, lausstyrelsen@s.lst.se

www.s.lst.se

Förord

Länsstyrelsen har regeringens uppdrag att anpassa de nationella miljömålen och delmålen till de regionala förutsättningarna och miljöförhållandena.

I denna rapport presenteras de nya fastställda regionala miljömålen för Värmlands län, motiv till revidering samt alla remissvar som har lett fram till dessa.

I processen med att ta fram förslag till nya reviderade mål har kommunerna, näringsliv och intresseorganisationer informerats om Länsstyrelsens arbete och bjudits in för information till att inkomma med egen kunskap och egna förslag. Förslag på nya reviderade miljömål i Värmlands län har också remitterats till ett stort antal aktörer och intressenter inom länet.

Vi vill härmed tacka alla som deltagit i arbetet med att utforma Värmlands miljömål!

Eva Eriksson
Landshövding

Innehåll

Inledning	5
Begränsad klimatpåverkan	7
1. Minskade utsläpp av koldioxid.....	7
2. Minskade utsläpp av växthusgaser.....	8
3. Minskade utsläpp av koldioxid per invånare.....	9
4. Minskade utsläpp av växthusgaser per invånare.....	10
Frisk luft	11
1. Halten av svaveldioxid	11
2. Halter av kvävedioxid.....	11
3. Halten marknära ozon.....	12
4.1. Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen exklusive metan.....	13
4.2. Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen exklusive metan, metanol och etanol	13
5. Minskade halter av partiklar	14
6. Minskade halter av benso(a)pyren.....	15
Bara naturlig försurning	16
1. Färre försurade vatten	16
2. Trendbrott för markförsurningen	17
3.1. Minskande totalt utsläpp av svaveldioxid	17
3.2. Minskande utsläpp av fossilt svaveldioxid	18
4. Minskande utsläpp av kvävedioxid	19
Giftfri miljö	20
1. Kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper	20
2. Hälso- och miljöinformation om varor	21
3. Utfasning av farliga ämnen	23
4. Fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna	25
Nationellt delmål om riktvärden för riktvärden för kemiska ämnen regionaliseras inte	26
6. Efterbehandling av förorenade områden med akuta risker	26
7. Genomförande av efterbehandling av förorenad mark.....	27
8. Dioxiner i livsmedel	28
9. Kadmium	29
10. Slamkvalitet.....	30
Skyddande ozonskikt	32
1. Utsläpp av ozonnedbrytande ämnen	32
Säker strålmiljö	33
1. Utsläpp av radioaktiva ämnen.....	33
2. Hudcancerfall orsakade av ultraviolettt strålning.....	33
Ingen övergödning	36
1. Minskade fosforutsläpp till vatten.....	36
2. Minskade kväveutsläpp till vatten.....	37
3. Minskade ammoniakutsläpp.....	39
4. Minskade utsläpp av kvävedioxid.....	41
Levande sjöar och vattendrag	42
1. Skydd av natur- och kulturmiljöer.....	42
2. Restaurering av skyddsvärda vattendrag	43
3. Upprättande av vattenförsörjningsplaner för vattentäkter	44
4. Om utsättning av djur och växter.....	45
5.1. Åtgärdsprogram för hotade arter.....	46
5.2. Nytt åtgärdsprogram för klarälvslox och -öring	46
Tidigare regionalt delmål om efterlevnad av strandskyddsbestämmelserna utgår	47
6. Inventering av nyckelbiotoper och bedömning av restaureringsbehov	47
Övriga synpunkter från remissinstanserna.....	48

Grundvatten av god kvalitet	49
1. Skydd av geologiska formationer.....	49
2. Konsekvenserna av förändringar i grundvattennivån	50
3. Kvalitetskrav för grundvatten.....	51
4. Identifiering av enskilda brunnar med sämre vattenkvalitet	52
Myllrande våtmarker	53
1. Strategi för skydd och skötsel av våtmarker.....	53
2. Långsiktigt skydd för våtmarker	53
3. Skogsbilvägar över våtmarker	54
4. Anläggning och återställning av våtmarker	54
5. Åtgärdsprogram för hotade arter.....	55
Övriga synpunkter från remissinstanserna.....	55
Levande skogar	56
1. Långsiktigt skydd av skogsmark	56
2. Hård död ved	56
3. Gammal skog.....	57
4. Äldre lövrik skog.....	57
5. Föryngrad lövskog	57
6. Skogsvägar över våtmarker.....	58
7. Skydd för kulturmiljövärden	58
Ett rikt odlingslandskap.....	59
1. Skötsel av ängs- och betesmarker.....	59
2. Bevarande och nyskapande av småbiotoper i odlingslandskapet	59
3. Skötsel av kulturbärande landskapselement.....	60
4. Genetiska resurser hos domesticerade växt- och djurarter	60
5. Åtgärdsprogram för hotade arter och biotoper.....	61
6. Lantbrukets ekonomibyggnader.....	62
Övriga synpunkter från remissinstanserna.....	62
God bebyggd miljö.....	63
1. Planeringsunderlag	63
2. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse	64
3. Trafikbuller.....	65
4. Uttag av naturgrus	67
5. Utnyttjande av avfall som resurs och minimering av risker.....	67
5.1. Avfallsmängden ska inte öka	69
5.2. Minskad uppkomst av farligt avfall.....	70
5.3. Ökande materialåtervinning.....	71
5.4. Återvinning av matavfall	72
Det nationella delmålet om att matavfall från livsmedelsindustrier m.m. ska återvinnas genom biologisk behandling regionaliseras inte.....	72
5.5. Återföring av fosfor från avlopp.....	73
6. Energianvändning m.m. i byggnader	74
7. Byggnaders påverkan på hälsan	75
Tidigare delmål om information om risker med radon utgår.....	76
Övriga synpunkter från remissinstanserna.....	76
Ett rikt växt- och djurliv	78
1. Hejdad förlust av biologisk mångfald	78
2. Minskad andel hotade arter.....	78
3. Hållbart nyttjande.....	79
Övriga synpunkter från remissinstanserna.....	79

Inledning

Det övergripande målet för miljöarbetet i Sverige är att lösa de stora miljöproblemen till nästa generation. Riksdagen har som ett led i detta arbete antagit mål för miljö kvaliteten inom 16 områden. Dessa är:

1. Begränsad klimatpåverkan	5. Skyddande ozonskikt	9. Grundvatten av god kvalitet	13. Ett rikt odlingslandskap
2. Frisk luft	6. Säker strålmiljö	10. Hav i balans samt levande kust och skärgård	14. Storslagen fjällmiljö
3. Bara naturlig försurning	7. Ingen övergödning	11. Myllrande våtmarker	15. God bebyggd miljö
4. Giftfri miljö	8. Levande sjöar och vattendrag	12. Levande skogar	16. Ett rikt växt- och djurliv

Värmlands län berörs inte av miljömålen *Hav i balans och Levande kust och skärgård* samt *Storslagen fjällmiljö*. Länsstyrelsen ansvarar inte heller för miljömålet *Levande skogar* – det gör Skogsvårdsstyrelsen.

Målen beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturer resurser som är ekologiskt hållbara på lång sikt. För att konkretisera miljöarbetet på vägen mot miljömålen har riksdagen också beslutat om ett antal delmål som gäller för respektive miljömål. Det är mellan 1 och 9 delmål per miljömål. Delmålen anger inriktning och tidsperspektiv. Några utgör en del av hela miljö kvalitetsmålet, andra utgör ett steg på vägen. Nya delmål kommer också att behöva utvecklas efter hand. Miljö målen ska utvecklas för att på bästa sätt strukturera miljöarbetet att nå det övergripande målet. Miljö kvalitetsmål och delmål har beslutats i riksdagen tre gånger; 1998, 2001 och 2005. I denna process har det tillkommit, tagit bort eller ändrats i särskilt delmålen. Miljö kvalitetsmålen bygger på miljömålspropositionen som överlämnas av regeringen för beslut av riksdagen. Miljö målsarbetet presenteras i detalj på hemsidan www.miljomal.nu som är Sveriges officiella portal för miljömålsarbetet.

Länsstyrelsen har regeringens uppdrag att anpassa de nationella miljömålen och delmålen till de regionala förutsättningarna och miljöförhållandena.

Länsstyrelsen har haft uppdraget att under 2007 revidera och anpassa målen till de regionala förhållandena. Revideringen omfattar främst de delmål som ingår i respektive miljö kvalitetsmål, men även ett helt nytt miljö kvalitetsmål har beslutats; *Ett rikt växt- och djurliv*.

Värmlands nya regionala mål som gäller från 2008 och som presenteras i den här rapporten har tagits fram med utgångspunkt från de nationella miljömål som beslutats av riksdag och regering 2005 utifrån proposition 2004/05:150 – ”Svenska miljömål – ett gemensamt uppdrag.”

Följande kriterier har i huvudsak varit vägledande när Länsstyrelsen föreslagit nya och reviderade regionala delmål:

- Ett nationellt miljö kvalitetsmål har tillkommit (Ett rikt växt och djurliv)
- Ett nationellt delmål har tillkommit eller tagits bort
- Ett nationellt delmål har justerats
- De regionala delmålen är annorlunda numrerade i förhållande till de nationella delmålen
- Ett befintligt regionalt delmål har en otydlig eller på annat sätt olämplig formulering
- Miljösituationen i länet föranleder justering av ett delmål.

I processen med att ta fram förslag till nya mål har kommunerna, näringsliv och intresseorganisationer informerats om Länsstyrelsens arbete och bjudits in för information och getts möjligheter till att inkomma med egen kunskap och egna förslag. Länsstyrelsen bjöd den 30 maj 2007 in till ett möte där förslag till reviderade regionala mål presenterades och diskuterades med de kommuner, näringslivsföreträdare och organisationer som ville delta.

Förslag på nya reviderade miljömål i Värmlands län har remitterats till ett stort antal aktörer och intressenter inom länet och annonserats via Länsstyrelsens hemsida.

Följande remissinstanser har svarat under remisstiden:

Akzo Nobel Base Chemicals AB
Bergvik Skog AB
Fortum Generation Hydro
Hammarö kommun
Hagfors kommun
Karlstad kommun
Kils kommun
Kristinehamns kommun
Naturskyddsföreningen i Karlstad
Naturskyddsföreningen Värmlands län
Räddningsverket
Stora Enso Packaging Boards (Skoghall)
Storfors kommun
Sunne kommun
Vänerns vattenvårdsförbund

De inkomna remissvaren presenteras och kommenteras av Länsstyrelsen för varje enskilt regionalt delmål eller under rubriken "Övriga synpunkter från remissinstanserna" för respektive miljö kvalitetsmål.

Begränsad klimatpåverkan

”Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet skall uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.”

1. Minskade utsläpp av koldioxid

Utsläppen av koldioxid ska år 2010 inte överstiga 1 500 kton, och därmed vara 12 % lägre än år 1990. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

1. De svenska utsläppen av växthusgaser skall som ett medelvärde för perioden 2008–2012 vara minst 4 % lägre än utsläppen år 1990. Utsläppen skall räknas som koldioxidekvivalenter och omfatta de sex växthusgaserna enligt Kyotoprotokollet och IPCC:s definitioner. Delmålet skall uppnås utan kompensation för upptag i kolsänkor eller med flexibla mekanismer.

Tidigare regionalt delmål

1.1 Utsläppen av växthusgaserna koldioxid, metan och lustgas ska år 2010 vara 8 % lägre än 1990.

Motivering

För närvarande är de regionala målen endast formulerade som procentuell förändring. Vi föreslår att det behålls, men kompletteras med mål i absoluta tal. Sådana mål är lättare att beräkna och det blir lättare att relatera till vad olika åtgärder kan medföra och hur mycket olika verksamheter släpper ut.

Vi föreslår dessutom separata mål för koldioxid. Skälen till det är att:

- koldioxid går att säkrare beräkna än metan och lustgas,
- koldioxid är möjligt att beräkna och följa upp med hjälp av årsvis statistik till skillnad från metan och lustgas som fordrar större arbetsinsats och som vi tidigare bedömt vara rimligt att beräkna regionalt ca vart femte år,
- koldioxid står för en stor del av utsläppen (80 %)

Det möjligt att vi redan nu, år 2007, ligger på utsläppsnivån ca 1 500 kton CO₂. 1 500 kton innebär en minskning med 12 % jämfört med 1990. Eftersom vi inte haft möjlighet att göra fullständiga beräkningar senare än år 2004 så är det förstås en stor osäkerhet i den bedömningen. Det finns risk att andra sektorer, framför allt transporter, har ökat sina utsläpp sen år 2004. Med nuvarande underlag borde dock ambitionen kunna vara att åtminstone hålla den nivån.

Remissvaren

Underlaget är osäkert varför det är svårt att sätta mål och följa upp dem. (Akzo Nobel Base Chemicals AB).

Bra med absoluta tal. (Stora Enso Packaging Boards, Skoghall).

Separat delmål bör sättas upp för transportsektorn eftersom den ökar mest och är svår att komma åt. (Hammarö kommun).

Förslag att målen sätts på en nivå som innebär ca 20 % minskning jämfört med 1990. Som skogslän bör Värmland ha större förutsättningar att minska CO2-utsläppen. Satsningar bör ske på kollektivtrafik och begränsning av privatbilismen, speciellt i Karlstadsregionen. (Naturskyddsföreningen Värmlands län).

Länsstyrelsens kommentarer

Underlaget bygger på offentlig statistik och bedöms vara lika säkert som de nationella siffrorna. Länsstyrelsen har också tidigare gjort beräkningar som verifierat att storleksordningen är riktig. Genom att beräkningarna görs på likadant sätt för olika år blir det också möjligt att jämföra värden över tiden.

Det är riktigt att transportsektorn även i Värmland står för stora och ökande utsläpp. Likaså att det är viktigt att bryta trenden och få till stånd verkningsfulla åtgärder. Det är dock svårt att se att ett separat mål för transportsektorn skulle ha någon betydelse för detta. Det väsentliga är att de totala utsläppen minskar, det finns inte anledning att låsa sig till sektorsvisa mål.

2. Minskade utsläpp av växthusgaser

Utsläppen av växthusgaserna koldioxid, metan och lustgas ska år 2010 inte överstiga 1 900 kton, och därmed vara 11 % lägre än år 1990. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

Finns ej

Tidigare regionalt delmål

1.2 Utsläppen av växthusgaserna koldioxid, metan och lustgas per invånare ska år 2010 vara 2 % lägre än 1990.

Motivering

Liksom tidigare föreslår vi ett mål för summan av växthusgaserna, innefattande koldioxid, metan och lustgas.

Även om vi inte kan säga så mycket om förändringar vad gäller metan och lustgas så föreslås ändå samma ambitionsnivå för dessa ämnen. Därmed hamnar målen för summa växthusgaser på 1 900 kton CO2-ekvivalenter, minskning med 11 %. (Skillnaden i procenttal beror på att vi föredrar jämna nivåer för de absoluta talen, och att det blir en annan avrundning för procenttalen.)

Remissvaren

Se föregående delmål

Länsstyrelsens kommentarer

Se föregående delmål

3. Minskade utsläpp av koldioxid per invånare

Utsläppet av koldioxid ska år 2010 inte överstiga 5,5 ton per invånare, och därmed vara 8 % lägre än år 1990. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

Finns ej.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Liksom tidigare föreslås att mål även anges som utsläpp per invånare. Motivet till detta är att det är det enda möjliga måttet att jämföra Värmland med omvärlden. Måttet ”utsläpp per invånare” ger en uppfattning om vilket ”klimatpåverkande utrymme” som just vår befolkning tar i anspråk i jämfört med det utrymme som globalt finns.

Utsläpp per invånare är också relevant att jämföra över tid. Befolkningsutvecklingen är olika i olika regioner, och det är rimligt att en ökande befolkning förorsakar växande utsläpp än en minskande. Med en minskande befolkning kan i princip utsläppen minska i ett visst geografiskt område utan att man vidtar några åtgärder för att hushålla med energi etc. Jämfört över tiden ger ”utsläpp per invånare” ett mått på om vi blir ”klimat effektivare” eller inte.

Att man använder måttet ”utsläpp per invånare” motsäger inte att utsläpp kan tillåtas vara olika i olika regioner. Olika förutsättningar vad gäller näringsliv, befolkningstäthet mm kan göra det motiverat.

Målen vad gäller utsläppen per invånare beräknas utifrån ovan angivna utsläppsnivåer i ”kton” samt befolkningsprognosen för år 2010.

Remissvaren

– Bra att följa upp specifika talen (utsläpp per invånare) men tveksamt om separata mål behövs eftersom de i princip blir samma som målen i absoluta tal. (Stora Enso Packaging Boards, Skoghall).

Länsstyrelsens kommentarer

- Det är riktigt som påpekats i remissen att utsläppet per invånare i princip blir samma som målet i absoluta tal. Detta är dock under förutsättning att länets befolkning inte utvecklas anorlunda än nuvarande prognos. Det finns också en poäng i att formulera mål på detta sätt: Det ger en jämförbarhet med andra län, nationella siffror och även globalt. Det ger därmed också en medvetenhet om att det finns ett begränsat utrymme för varje befolkning.

4. Minskade utsläpp av växthusgaser per invånare

Utsläppen av växthusgaserna koldioxid, metan och lustgas ska, mätt som koldioxid-ekvivalenter, år 2010 inte överstiga 7,0 ton per invånare, och därmed vara 7 % lägre än år 1990. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

Finns ej.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Liksom tidigare föreslås att mål även anges som utsläpp per invånare. Motivet till detta är att det är det enda möjliga måttet att jämföra Värmland med omvärlden. Måttet "utsläpp per invånare" ger en uppfattning om vilket "klimatpåverkande utrymme" som just vår befolkning tar i anspråk i jämfört med det utrymme som globalt finns. Utsläpp per invånare är också relevant att jämföra över tid. Befolkningsutvecklingen är olika i olika regioner, och det är rimligt att en ökande befolkning förorsakar växande utsläpp än en minskande. Med en minskande befolkning kan i princip utsläppen minska i ett visst geografiskt område utan att man vidtar några åtgärder för att hushålla med energi etc. Jämfört över tiden ger "utsläpp per invånare" ett mått på om vi blir "klimat effektivare" eller inte. Att man använder måttet "utsläpp per invånare" motsäger inte att utsläpp kan tillåtas vara olika i olika regioner. Olika förutsättningar vad gäller näringsliv, befolkningstäthet mm kan göra det motiverat.

Målen vad gäller utsläppen per invånare beräknas utifrån ovan angivna utsläppsnivåer i "kton" samt befolkningsprognosen för år 2010.

Remissvaren

Se föregående delmål.

Länsstyrelsens kommentarer

Se föregående delmål.

Frisk luft

”Luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas”

1. Halten av svaveldioxid

Halten 5 mikrogram/m³ för svaveldioxid som årsmedelvärde ska vara uppnådd i samtliga kommuner år 2010. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

1. Halten 5 mikrogram/m³ för svaveldioxid som årsmedelvärde ska vara uppnådd i samtliga kommuner år 2005.

Tidigare regionalt delmål

1. Halten 5 mikrogram/m³ för svaveldioxid som årsmedelvärde ska vara uppnådd i samtliga kommuner år 2005.

Motivering

Det nationella målet är tillämpligt även på Värmland. Det finns ingen orsak att regionalisera detta mål¹. Målåret förlängs dock till 2010. Målet nås redan idag troligen i de flesta värm-ländska tätorter. Mätningarna i Säffle visar dock att svaveldioxidhalterna regelbundet överskrider det regionala miljömålet, 5 µg/m³. Miljökvalitetsnormen som syftar till att skydda människors hälsa tillåter betydligt högre halter av svaveldioxid. Som årsmedelvärde på landsbygd gäller 20 µg/m³ som miljökvalitetsnorm. I tätort är normen 100 µg/m³ som dygnsmedelvärde. Det totala svaveldioxidutsläppet i länet har minskat sedan mätningarna började. De största utsläppskällorna i länet är industrierna, främst pappers- och massaindustrin. Svaveldioxidhalterna i länets tätorter har sjunkit sedan mätningarna påbörjades och det regionala delmålet 5 mikrogram per kubikmeter har uppnåtts i samtliga kommuner, dock med tvekan för Säffle.

Remissvaren

Mål 1. Redan uppnått, stryks ev. enligt uppgift från länsstyrelsen. (Stora Enso Boards Packaging).

Förslaget till delmål 1 (halt svaveldioxid) bör omformuleras eftersom målåret (2005) redan har passerat. (Sunne kommun).

Länsstyrelsens kommentarer

I remissen angavs 2005 som målår för delmålet. Målåret förlängs till 2010.

2. Halter av kvävedioxid

Halterna 60 mikrogram/m³ som timmedelvärde och 20 mikrogram/m³ som årsmedelvärde för kvävedioxid skall i huvudsak underskridas år 2010. Timmedelvärdet får överskridas högst 175 timmar per år. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

2. Halterna 60 mikrogram/m³ som timmedelvärde och 20 mikrogram/m³ som årsmedelvärde för kvävedioxid skall i huvudsak underskridas år 2010. Timmedelvärdet får överskridas högst 175 timmar per år.

Tidigare regionalt delmål

2. Halterna 20 mikrogram/m³ som årsmedelvärde och 100 mikrogram/m³ som timmedelvärde för kvävedioxid skall i huvudsak vara uppnådda år 2010.

Motivering

Målet har ändrats så att det överensstämmer med det nationella målet. Det nationella målet är tillämpligt även på Värmland. Det finns därför ingen orsak att regionalisera detta mål. Samtliga värmländska kommuner underskrider miljö kvalitetsnormen för årsmedelvärde 40 mikrogram per kubikmeter i ”urban bakgrund”, d.v.s. de värden som återspeglar vad en boende i tätorten normalt utsätts för. Det regionala miljömålet ligger på 20 mikrogram per kubikmeter och detta miljömål klaras inte i dagsläget i en del kommuners mer hårdtrafikerade gaturum. Ändringen i det nationella målet har genomförts för att lättare följa upp och jämföra med bl a miljöövervakningsdata.

Remissvaren

Inga remissvar på detta delmål har inkommit.

Länsstyrelsens kommentarer

Ingen kommentar.

3. Halten marknära ozon

Halten marknära ozon skall inte överskrida 120 mikrogram/m ³ som åtta timmars medelvärde år 2010. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

3. Halten marknära ozon skall inte överskrida 120 mikrogram/m³ som åtta timmars medelvärde år 2010.

Tidigare regionalt delmål

3. Halten marknära ozon skall inte överskrida 120 mikrogram/m³ som åttatimmars medelvärde år 2010.

Motivering

Det nationella målet är tillämpligt även på Värmland. Det finns ingen orsak att regionalisera detta mål. Huvuddelen av problemet med marknära ozon i Sverige beror på utsläpp av kväveoxider och VOC inom trafik- och energisektorn. De mest betydande utsläppen kommer från våra sydliga grannländer, men det svenska bidraget är också viktigt. Episoder med höga halter av marknära ozon har under det senaste decenniet minskat medan det årliga medelvärdet har varit konstant. Marknära ozon är ett problem över landsgränser. Det mesta ozonet i Sverige har bildats i omgivande länder. Sverige kan bidra till minskningen av marknära ozon genom att minska utsläppen av ozonbildande ämnen.

Remissvaren

Inga remissvar på detta delmål har inkommit.

4.1. Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen exklusive metan

År 2010 skall utsläppen av flyktiga organiska ämnen exklusive metan (NMVOC) inte överstiga 7 000 ton. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

4. År 2010 skall utsläppen av flyktiga organiska ämnen (VOC) i Sverige, exklusive metan, ha minskat till 241 000 ton.

Tidigare regionalt delmål

4.1. År 2010 ska utsläppen av flyktiga organiska ämnen exklusive metan (NMVOC) inte överstiga 7 000 ton.

Motivering

Ingen förändring föreslås. Några förändringar har inte skett i det nationella målet. Bedömningar som görs nationellt är att målet kommer att nås. För länet har vi inga nya beräkningar gjorts sen tidigare mål formulerades. Man kan inte heller på annat sätt peka på några påtagliga förändringar av utsläppen. Den regionala uppdelningen på NMVOC-totalt respektive NMVOC-exklusive metanol/etanol är fortfarande relevant. Det finns med andra ord inget underlag eller andra skäl för att revidera nuvarande regionala miljömål för utsläpp av NMVOC.

Remissvaren

Nivån är svår att bedöma p.g.a. att nytt underlag saknas. Mål bör finnas som relaterar till småskalig förbränning, trots att vi vet att det kan vara ett lokalt miljöproblem. (Stora Enso Packaging Boards, Skoghall).

Länsstyrelsens kommentarer

Det är riktigt att ett nytt underlag behövs för att eventuellt formulera om målet. En ny beräkning planeras under 2007.

Målet för utsläpp av NMVOC inkluderar utsläpp från småskalig förbränning. I åtgärdsprogram bör småskalig eldning särskilt uppmärksammas.

4.2. Minskade utsläpp av flyktiga organiska ämnen exklusive metan, metanol och etanol

År 2010 skall utsläppen av flyktiga organiska ämnen (NMVOC) exklusive metanol och etanol inte överstiga 5 000 ton. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

År 2010 skall utsläppen av flyktiga organiska ämnen (VOC) i Sverige, exklusive metan, ha minskat till 241 000 ton.

Tidigare regionalt delmål

4.2 År 2010 ska utsläppen av flyktiga organiska ämnen (NMVOC) exklusive etanol och metanol, inte överstiga 5 000 ton.

Motivering

Se motivering för föregående delmål.

Remissvaren

Se föregående delmål.

Länsstyrelsens kommentarer

Det separata målet för NMVOC exkl. metanol och etanol, syftar till att i första hand minska utsläppen av de mer hälsofarliga ämnena. Till dessa hör utsläppen från småskalig eldning. I åtgärdsprogram bör småskalig eldning särskilt uppmärksammas.

5. Minskade halter av partiklar

Halterna 35 mikrogram/ m³ som dygnsmedelvärde och 20 mikrogram/ m³ som årsmedelvärde för partiklar (PM10) skall underskridas år 2010. Dygnsmedelvärdet får överskridas högst 37 dygn per år. Halterna 20 mikrogram/ m³ som dygnsmedelvärde och 12 mikrogram/ m³ som årsmedelvärde för partiklar (PM2.5) skall underskridas år 2010. Dygnsmedelvärdet får överskridas högst 37 dygn per år. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

Halterna 35 mikrogram/m³ som dygnsmedelvärde och 20 mikrogram/m³ som årsmedelvärde för partiklar (PM10) skall underskridas år 2010. Dygnsmedelvärdet får överskridas högst 37 dygn per år. Halterna 20 mikrogram/m³ som dygnsmedelvärde och 12 mikrogram/m³ som årsmedelvärde för partiklar (PM2,5) skall underskridas år 2010. Dygnsmedelvärdet får överskridas högst 37 dygn per år.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Det nationella målet är tillämpligt även på Värmland. Det finns heller ingen orsak att regionalisera detta mål.

I Värmland mäts endast PM 10-halter och dessa ligger något lägre eller är lika med de värden som mäts upp i en svensk medeltätort Mätningar av PM 10 gjorda i Filipstad, Forshaga, Grums, Hammarö, Karlstad, Kristinehamn, Sunne och Säffle.

Alla värmländska kommuner underskrider sannolikt miljö kvalitetsnormen för årsmedelvärde på 40 mikrogram per kubikmeter, men flera kommuner ligger i riskzonen för att överskrida, eller överskrider det nationella delmålet på 20 mikrogram per kubikmeter. Samtliga tätorter förutom Filipstad överskrider också den övre utvärderingströskeln på 14 mikrogram per kubikmeter, vilket innebär att alla orter bör fortsätta mäta partiklar.

Remissvaren

Bra, dock mycket svårbedömt om nivån på PM 2,5 då underlag är begränsat (Stora Enso Boards Packaging).

Länsstyrelsens kommentarer

Se motiveringen ovan.

6. Minskade halter av benso(a)pyren

Halten 0.3 nanogram/m³ som årsmedelvärde för benso(a)pyren skall i huvudsak underskridas år 2015. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

Se föregående mål.

Tidigare regionalt delmål

6. Halten 0,3 nanogram/m³ som årsmedelvärde för bens[a]pyren skall i huvudsak underskridas år 2015.

Motivering

Det nationella målet är tillämpligt även på Värmland. Det finns med nuvarande kunskaper heller ingen orsak att regionalisera detta mål.

Jämfört med förr är halterna av benso(a)pyren låga. Riskerna för lungcancer p.g.a. luftföroreningar har därmed minskat avsevärt. T o m i tätorternas mest trafikerade gator är halterna idag under eller i nivå med delmålet. På vissa platser kvarstår dock förhöjda halter. I flera inlands kommuner i norra och mellersta Sverige är halterna under vinterhalvåret påtagligt över delmålet. Även EU-direktivets målvärde överskrids. I södra Sverige överskrids halterna i vissa orter under vintern, troligtvis på grund av enskild vedeldning.

Kraftfullare åtgärder är nödvändiga eftersom de hittills fattade besluten är otillräckliga.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit på detta delmål.

Tidigare regionalt delmål om lukt från industriella processer utgår

7. Lukt från industriella processer

Antal personer som störs av lukt utomhus från industriella processer ska till år 2010 jämfört med år 2004 ha minskat med 50 %.

Motivering

Målet utgår eftersom det är mycket svårt att mäta och följa upp. Fortsatta åtgärder för att minska störningar av bl.a. lukt är dock angelägna.

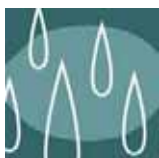
Remissvaren

Målet bör strykas med motiveringen att detta är ett subjektivt mått (För oss som industri är luktstörningar dock en viktig och prioriterad fråga).

Det finns idag inga mål som är direkt relaterade till småskalig förbränning, trots att vi vet att detta kan vara ett lokalt miljöproblem. Borde inte detta synas på något sätt? (Trots att emissioner är svåra att följa upp) Stora Enso Packaging Boards, Skoghall.

Länsstyrelsens kommentar

Delmålet utgår. Se motivering ovan.

Bara naturlig försurning

”De försurande effekterna av nedfall och markanvändning skall underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen skall heller inte öka korrosionshastigheten i tekniska material eller kulturföremål och byggnader.”

1. Färre försurade vatten

År 2010 ska högst 5 % av antalet sjöar i Värmlands län som är större än 4 hektar och högst 15 % av sträckan rinnande vatten med tillrinningsområden som överstiger 15 km², vara drabbade av försurning som orsakats av människan. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

1. Före år 2010 skall högst 5 % av antalet sjöar och högst 15 % av sträckan rinnande vatten i landet vara drabbade av försurning som orsakats av människan.

Tidigare regionalt delmål

1. År 2010 ska högst 5 % av antalet sjöar i Värmlands län som är större än 4 ha och högst 15 % av sträckan rinnande vatten med tillrinningsområden som överstiger 15 km², vara drabbade av försurning som orsakats av människan.

Motivering

Ingen revidering föreslås. Det regionala målet beskriver tydligare än det nationella vilka sjöar som ska räknas in i målet. Definitionen på ”sjö” och vattendrag är annars alltför diffus och även svår att mäta och följa upp. Det regionala delmålet kommer inte att uppnås till 2010 eftersom belastningen av försurande ämnen inte minskar i den takt som krävs för att sjöarna ska kunna återhämta sig. Flera indikatorer visar att återhämtningen från försurningen går väldigt långsamt och att ingen större förbättring kommer att ske i ytvattnet under de närmaste 100 åren. Vår bedömning är således att målet varken bör skärpas eller sänkas utan att kraft och energi i stället bör läggas på olika åtgärder för att nå det mål som redan är uppsatt.

Remissvaren

Inga remissvar på detta delmål har inkommit.

2. Trendbrott för markförsurningen

Före år 2010 ska andelen skogsmark i Värmlands län som har hög eller mycket hög surhetsgrad minska i förhållande till 1990-talets nivå. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

2 Före år 2010 skall trenden mot ökad försurning av skogsmarken vara bruten i områden som försurats av människan och en återhämtning skall ha påbörjats.

Tidigare regionalt delmål

2. Före år 2010 ska andelen skogsmark i Värmlands län som har hög eller mycket hög surhetsgrad minska i förhållande till 1990-talets nivå.

Motivering

Ingen revidering föreslås. Av de data som finns idag kan man utläsa att trenden mot ökad försurning är bruten och att en förbättring har skett. Detta regionala delmål är således redan uppnått. Vår bedömning är dock att målet idag inte är uppnått med någon stor marginal och att man därför bör behålla målet oförändrat och istället vidta kraftigare åtgärder för att åstadkomma en snabbare återhämtning i marklager och ytvatten och på så vis ”säkra” den positiva trenden.

Remissvaren

Inga remissvar på detta delmål har inkommit.

3.1. Minskande totalt utsläpp av svaveldioxid

De totala utsläppen av svaveldioxid ska år 2010 inte överstiga 1 500 ton. Utsläppsmålet ska uppnås utan att användningen av biobränsle begränsas. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

3. År 2010 skall utsläppen i Sverige av svaveldioxid till luft ha minskat till 50 000 ton.

Tidigare regionalt delmål

3.1 Det totala utsläppet av svaveldioxid (från fossil- och biobränslen) ska år 2010 inte överstiga 2 300 ton i Värmlands län.

Motivering

Se även delmål 3.2. nedan.

Avsikten med att göra den här indelningen i två regionala mål i förhållande till ett nationellt mål är att skilja på det svavel som ingår i ett kretslopp med växande skog som tar upp svavel från marken, från det svavel som tas upp från jordskorpan genom användningen av fossila bränslen.

Motivet att särskilja svavel från biobränsle är också att det är betydligt svårare att beräkna dessa utsläpp eftersom utsläppen oftast inte mäts och det inte går att anta att allt svavel i biobränslet går ut till luften (större delen stannar i askan). Ett tredje motiv är att det av andra skäl, framför allt klimatpåverkan, är angeläget att användningen av biobränsle ökar och att det i de flesta fall är svårt att göra något åt utsläppen. Minskningar i framtiden bör därför framför allt ske genom att minska utsläppen av ”fossilt” svavel. Eftersom det tidigare målet för summa

SO₂ sattes på grundval av en felaktig beräkning bör ett nytt sådant mål sättas upp. Fram till 2001 hade det totala utsläppet av SO₂ minskat med 38 %, d.v.s. med mer än det nuvarande nationella målet, 32 %. Om utgångspunkten ska vara att det totala utsläppet av SO₂ inte ska öka måste målet för fossilbränslen skärpas om det ska ge utrymme för ökad mängd biobränsle. För "fossil" SO₂ innebär det en skärpning jämfört med tidigare mål. Enligt preliminära beräkningar skulle det kunna gå att komma ännu lägre, men beräkningarna är ofullständiga och en sänkning till 1 000 ton innebär ändå mer än en halvering och en större förbättring än vad det nationella målet (-32 % jämfört med 1996) innebär.

Målet för totalt SO₂ -utsläpp, 1 500 ton, innebär att utsläppet skulle ligga kvar på 2001 års nivå, vilken i sig innebar en minskning med 38 % jämfört med 1996. Även det alltså något bättre än det nationella målet. Om målet skulle bli svårt att nå p.g.a. ökad användning av biobränsle bör åtgärder i första hand göras för att minska utsläppen från andra källor än biobränsle. Som framgått ovan i avsnitten om de nationella utsläppen så står sjöfarten idag för en mycket stor del av utsläppen. Även om utsläppen i Värmland inte är lika stora (storleksordningen 5-10%) är det otillfredsställande att utrikes sjöfart inte ingår i de nationella miljömålen.

Remissvaren

Inga remissvar på detta delmål har inkommit.

3.2. Minskande utsläpp av fossilt svaveldioxid

Utsläppen av svaveldioxid, som inte kommer från användning av biobränsle, ska år 2010 inte överstiga 1 000 ton Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

Se föregående delmål.

Tidigare regionalt delmål

3.2 Utsläppen av svaveldioxid av fossilt ursprung i Värmlands län ska år 2010 inte överstiga 1300ton.

Motivering

Se ovanstående delmål 3.1.

Remissvaren

Inga remissvar på detta delmål har inkommit.

4. Minskande utsläpp av kvävedioxid

Utsläppen av kväveoxider i Värmlands län ska år 2010 inte överstiga 6 000 ton. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

4. År 2010 skall utsläppen i Sverige av kväveoxider till luft ha minskat till 148 000 ton.

Tidigare regionalt delmål

4. Utsläppen av kväveoxider i Värmlands län ska år 2010 inte överstiga 6 000 ton.

Motivering

Ingen revidering föreslås. Några förändringar har inte skett i det nationella målet. Bedömningar som görs nationellt är att målet eventuellt kommer att nås. Liksom för svaveldioxid ökar utsläppen från sjöfarten, varför det är otillfredsställande att utrikes sjöfart och flyg inte ingår i de nationella miljömålen.

För länet har inga nya beräkningar gjorts sen nuvarande mål formulerades. Man kan inte heller på annat sätt peka på några påtagliga förändringar av utsläppen. Det finns med andra ord inget underlag eller andra skäl för att revidera nuvarande regionala miljömål för kväveoxider.

Remissvaren

Tufft mål att uppnå. Stora insatser har gjorts i form av trimning av pannor och installation av NOx-reduktionssystem. Ytterligare steg begränsas av kommersiell teknik. Stora Enso Packaging Boards (Skoghall).

Länsstyrelsens kommentar

Punktkällorna står för ca en fjärdedel av NOx-utsläppen i länet. Även om mycket gjorts bedöms utsläppen ifrån industri och värmeverk fortfarande kunna minska. De största utsläppen kommer dock från vägtrafiken (ca 40 %). Även arbetsmaskiner står för stora utsläpp (ca en fjärdedel). Potential finns att minska utsläppen inom dessa sektorer. En ny beräkning under 2007 kommer att ge bättre underlag för eventuell revidering av målet.

Giffri miljö

”Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.”

1. Kunskap om kemiska ämnens hälso- och miljöegenskaper

Senast år 2010 skall det finnas uppgifter om egenskaperna hos alla avsiktligt framställda eller utvunna kemiska ämnen som hanteras i Värmlands län. Samma krav på uppgifter skall då gälla för såväl nya som existerande ämnen.

Senast år 2020 skall det även finnas uppgifter om egenskaperna hos de mest betydande oavsiktligt bildade och utvunna kemiska ämnena i Värmlands län. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

1. Senast år 2010 skall det finnas uppgifter om egenskaperna hos alla avsiktligt framställda eller utvunna kemiska ämnen som hanteras på marknaden. För ämnen som hanteras i högre volymer och för övriga ämnen som t ex efter inledande översiktliga tester bedöms som särskilt farliga skall uppgifter om egenskaperna finnas tillgängliga tidigare än 2010. Samma krav på uppgifter skall då gälla för såväl nya som existerande ämnen. Senast år 2020 skall det även finnas uppgifter om egenskaperna hos de mest betydande oavsiktligt bildade och utvunna kemiska ämnena.

Tidigare regionalt delmål

1. Länsstyrelsen ska i samverkan med Region Värmland och Karlstads universitet skapa nätverk för att sprida information om den nya kunskap som tas fram nationellt och internationellt.

Motivering

Det tidigare regionala delmålet var formulerat som en åtgärd och var dessutom svårt att mäta och följa upp. Formuleringen har därför ändrats. Bristen på kunskap om hälso- och miljöegenskaperna hos kemiska ämnen är stor.

Delmålet går i linje med EU:s nya kemikalielagstiftning REACH som stegvis börjar träda i kraft fr.o.m. 1 juni 2007. Inom REACH ska tillverkare och importörer i EU-land av ett kemiskt ämne i volym större än 1 ton registrera ämnet med egenskaper och riskbedömning. Tillstånd krävs för särskilt farliga ämnen. Nedströmsanvändare (sekundära användare) behöver i vissa fall söka tillstånd eller anmäla att de hanterar ämnet. När utfallet av REACH-arbetet i Sverige klarnar kan delmål 1 behöva anpassas till tidplan m.m. i REACH, eftersom det blir en lagstiftning som ska efterlevas. REACH bidrar till att uppnå delmålet, men bedöms på nationell nivå inte räcka till för att delmålet ska uppfyllas.

När det gäller egenskaper hos kemiska ämnen är de oavsiktligt bildade ämnena ett större problem än de avsiktligt framställda. Antalet oavsiktligt bildade ämnen är oerhört stort och kunskapen om dessa är mindre än de om avsiktligt framställda ämnen. De oavsiktligt bildade ämnena uppkommer som biprodukter vid tillverkningsprocesser, förbränningsprocesser eller omvandlingsprocesser i miljön.

Eftersom de oavsiktligt bildade ämnena har olika betydelse ur risksynpunkt bedömer regeringen i den senaste Miljömålspropositionen (2004/05:150) att det är rimligt att öka kunskapen om de mest betydande, d.v.s. de som bildas i stora kvantiteter (> 1 000 ton/år) eller har särskilt farliga egenskaper.

Vilka ämnen som betraktas som de mest betydande behöver tydliggöras, främst genom nationell vägledning.

Remissvaren

Akzo Nobel Base Chemicals AB har framfört att det är mycket viktigt att tidplanen för delmålet anpassas efter kraven i EU:s nya kemikalielagstiftning REACH. De framför också att det skapas otydlighet när delmålet och REACH inte avser samma kemiska ämnen, eftersom delmålet är vidare och omfattar fler ämnen.

Länsstyrelsens kommentar

Tills vidare väljer Länsstyrelsen att hålla fast vid samma tidplan och omfattning på det regionala delmålet som gäller för det nationella delmålet eftersom det underlättar i det praktiska arbetet att nå delmålet. Även på nationell nivå görs bedömningen att tidplanen för delmålet behöver anpassas till REACH och så kommer sannolikt att ske i nästa nationella översyn av delmålen. Efter det finns också anledning att anpassa det regionala delmålet. Länsstyrelsen anser dock att det inte möter något hinder att ambitionen är högre i miljömålsarbetet än i REACH (t.ex. genom att fler kemiska ämnen omfattas av delmålet). Miljömålsarbetet anger målsättningen inom Sverige och skulle inte bli framåtsträvande om det helt överensstämde med EU-lagstiftning som ändå redan gäller.

2. Hälso- och miljöinformation om varor

Senast år 2010 skall varor vara försedda med hälso- och miljöinformation om de farliga ämnen som ingår. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

2. Senast år 2010 skall varor vara försedda med hälso- och miljöinformation om de farliga ämnen som ingår.

Tidigare regionalt delmål

2. Länsstyrelsen ska senast till 2005 upprätta lista över de varor som är av särskilt intresse för Värmland. Utifrån listan ska det sedan ske en bred information om de hälsoaspekter som finns knutet till användningen av de utvalda varorna.

Motivering

Det tidigare regionala delmålet om att upprätta en lista över viktiga varor i Värmland tas bort och ersätts av den nationella formuleringen. Det tidigare regionala delmålet var formulerat som en åtgärd och var dessutom svårt att mäta och följa upp. Formuleringen har därför ändrats.

Ett första steg bör vara att verka för att hälso- och miljöinformation om varor tas fram av dem som tillverkar varorna. I ett nästa steg kan information om varorna bli aktuellt. Länsstyrelsen har inte tillräcklig kunskap, och kan heller inte förväntas ha tillräcklig kunskap, för att kunna upprätta en lista över varor av särskilt intresse för Värmland. Informationskravet bör ligga på tillverkaren. Det nya förslaget till regional målformulering överensstämmer därför helt med den nationella formuleringen som syftar till att få fram hälso- och miljöinformation om varor.

Omsättningen av varor har ökat i stor omfattning under de senaste årtiondena. Kemiska ämnen ingår idag i många varor och produkter som används dagligen, vilket har medfört att kemiska ämnen i olika former utgör en stor del av vår vardag. Kunskapen om farliga kemiska ämnen och produkter behöver förbättras. Bättre information om innehåll av kemiska ämnen skulle ge både företag och enskilda möjlighet till bättre informerade produktval. Samtidigt kan företagets kostnader för t.ex. arbetarskydd och avfallshantering minska. EU:s nya kemikalielagstiftning REACH kommer att bidra till kunskapsuppbyggnaden. Genom REACH införs krav på att leverantörer av varor ska lämna information till dem som yrkesmässigt använder varan om de särskilt farliga ämnen som ingår i halter över 0,1 %. Även konsumenter ges rätt att vid förfrågan få samma information.

Remissvaren

Akzo Nobel Base Chemicals AB har framfört att det är mycket viktigt att tidplanen för delmålet anpassas efter kraven i EU:s nya kemikalielagstiftning REACH. De framför också att det skapas otydlighet när delmålet och REACH inte avser samma kemiska ämnen, eftersom delmålet är vidare och omfattar fler ämnen.

Länsstyrelsens kommentar

Tills vidare väljer Länsstyrelsen att hålla fast vid samma tidplan och omfattning på det regionala delmålet som gäller för det nationella delmålet eftersom det underlättar i det praktiska arbetet att nå delmålet. Även på nationell nivå görs bedömningen att tidplanen för delmålet behöver anpassas till REACH och så kommer sannolikt att ske i nästa nationella översyn av delmålen. Efter det finns också anledning att anpassa det regionala delmålet. Länsstyrelsen anser dock att det inte möter något hinder att ambitionen är högre i miljömålsarbetet än i REACH (t.ex. genom att fler kemiska ämnen omfattas av delmålet). Miljömålsarbetet anger målsättningen inom Sverige och skulle inte bli framåtsträvande om det helt överensstämde med EU-lagstiftning som ändå redan gäller.

3. Utfasning av farliga ämnen

I fråga om utfasning av farliga ämnen skall följande gälla:

Nyproducerade varor i Värmlands län skall så långt som det är möjligt vara fria från:

- nya organiska ämnen som är långlivade (persistenta) och bioackumulerande, nya ämnen som är cancerframkallande, arvsmassepåverkande och fortplantningsstörande samt kvicksilver så snart som möjligt, dock senast 2010,
- övriga cancerframkallande, arvsmassepåverkande och fortplantningsstörande ämnen, samt sådana ämnen som är hormonstörande eller kraftigt allergiframkallande, senast år 2010 om varorna är avsedda att användas på ett sådant sätt att de kommer ut i kretsloppet,
- övriga organiska ämnen som är långlivade och bioackumulerande, samt kadmium och bly, senast år 2010.

Dessa ämnen skall inte heller användas i produktionsprocesser om inte företaget kan visa att hälsa och miljö inte kan komma till skada.

Redan befintliga varor, som innehåller ämnen med ovanstående egenskaper eller kvicksilver, kadmium samt bly, skall hanteras på ett sådant sätt att ämnena inte läcker ut i miljön.

Delmålet omfattar ämnen som människan framställt eller utvunnit från naturen. Delmålet omfattar även ämnen som ger upphov till ämnen med ovanstående egenskaper, inklusive dem som bildas oavsiktligt. Målet är identiskt med det nationella

Nationellt delmål

3. I fråga om utfasning av farliga ämnen skall följande gälla.

Nyproducerade varor skall så långt som det är möjligt vara fria från:

- nya organiska ämnen som är långlivade (persistenta) och bioackumulerande, nya ämnen som är cancerframkallande, arvsmassepåverkande och fortplantningsstörande samt kvicksilver så snart som möjligt, dock senast 2007,
- övriga cancerframkallande, arvsmassepåverkande och fortplantningsstörande ämnen, samt sådana ämnen som är hormonstörande eller kraftigt allergiframkallande, senast år 2010 om varorna är avsedda att användas på ett sådant sätt att de kommer ut i kretsloppet,
- övriga organiska ämnen som är långlivade och bioackumulerande, samt kadmium och bly, senast år 2010.

Dessa ämnen skall inte heller användas i produktionsprocesser om inte företaget kan visa att hälsa och miljö inte kan komma till skada.

Redan befintliga varor, som innehåller ämnen med ovanstående egenskaper eller kvicksilver, kadmium samt bly, skall hanteras på ett sådant sätt att ämnena inte läcker ut i miljön.

Spridning via luft och vatten till Sverige av ämnen som omfattas av delmålet skall minska fortlöpande.

Delmålet omfattar ämnen som människan framställt eller utvunnit från naturen. Delmålet omfattar även ämnen som ger upphov till ämnen med ovanstående egenskaper, inklusive dem som bildas oavsiktligt.

Tidigare regionalt delmål

3. I fråga om utfasning av farliga ämnen ska följande gälla:

Nyproducerade varor ska så långt det är möjligt vara fria från

- a. cancerframkallande, arvsmassepåverkande och fortplantningsstörande ämnen (senast år 2007 om varorna är avsedda att användas på ett sådant sätt att de kommer ut i kretsloppet),
- b. nya organiska ämnen som är långlivade och bioackumulerande (så snart som möjligt, dock senast år 2005),
- c. övriga organiska ämnen som är mycket långlivade och mycket bioackumulerande (senast år 2010),
- d. övriga organiska ämnen som är långlivade och bioackumulerande (senast år 2015),
- e. kvicksilver (senast år 2003) samt kadmium och bly (senast år 2010).

Dessa ämnen ska inte heller användas i produktionsprocesser om inte företaget kan visa att hälsa och miljö inte kan komma till skada. Redan befintliga varor som innehåller ämnen med ovanstående egenskaper eller kvicksilver, kadmium samt bly ska hanteras på ett sådant sätt att ämnena inte läcker ut i miljön. Delmålet avser ämnen som människan framställt eller utvunnit från naturen.

Delmålet avser även ämnen som ger upphov till ämnen med ovanstående egenskaper, inklusive de som bildas oavsiktligt.

Motivering

Det tidigare regionala delmålet var identiskt med det nationella delmålet. Även nu föreslås en formulering som i huvudsak överensstämmer med den nationella formuleringen, men med tillägget att det ska gälla nyproducerade varor i Värmlands län samt att stycket om spridning via luft och vatten till Sverige är borttaget då detta är något som främst kan påverkas på en nationell nivå. I första punktsatsen är årtalet framflyttat till år 2010 i det regionala förslaget, eftersom de regionala delmålen kommer att fastställas under hösten 2007 och det därför inte går att ha år 2007 som mål.

Delmålet handlar om utfasning av användning av särskilt farliga ämnen ur nyproducerade varor och ur vissa produktionsprocesser, hantering av redan befintliga varor som innehåller sådana ämnen och spridning av dessa ämnen till miljön.

Varor innehåller kemiska ämnen där vissa ämnen har särskilt farliga egenskaper. Syftet med delmålet är att fasa ut sådana ämnen som kan ge svåra skador på människan och andra organismer på grund av att de är cancerframkallande, kan skada arvsmassa eller är skadliga för fortplantningen.

Även ämnen som bryts ner långsamt och som bioackumuleras bedöms som särskilt farliga för hälsa och miljö. En mycket grov uppskattning är att det finns ett par tusen ämnen i användning med särskilt farliga egenskaper. Till sådana ämnen räknas även metallerna bly, kvicksilver och kadmium.

Ambitionsnivån för delmålet är högre satt än EU:s nya kemikalielagstiftning REACH, men med REACH kan man komma ett steg på vägen för att nå delmålet. Det är viktigt att genom tillsyn verka för utfasning av ämnen med särskilt farliga egenskaper.

Remissvaren

Stora Enso Packaging Boards AB har påpekat att råvaran, veden, innehåller en del tungmetaller och att nollnivåer inte är rimligt att uppnå.

Länsstyrelsens kommentar

Länsstyrelsen ser ingen anledning att ändra på formuleringen av miljömålet med anledning av remissvaret. Syftet med målet är att i första hand fasa ut användningen av farliga ämnen som tillsatskemikalier samt även titta på tillverkningsprocesser som kan ge upphov till dessa ämnen. Nästa steg är att titta på alternativa råvaror. När det gäller en råvara som ved kan det vara svårt att påverka förekomsten dessa ämnen i råvaran, men tillverkningsprocesser och hantering av produkt kan påverkas och därmed, om behov föreligger, kan nödvändiga åtgärder vidtas.

4. Fortlöpande minskning av hälso- och miljöriskerna

Hälso- och miljöriskerna vid framställning och användning av kemiska ämnen ska minska fortlöpande fram till år 2010 enligt indikatorer och nyckeltal som ska fastställas av berörda myndigheter. Under samma tid ska förekomsten och användningen av kemiska ämnen som försvårar återvinning av material minska. Delmålet avser ämnen som inte omfattas av delmål 3. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

4. Hälso- och miljöriskerna vid framställning och användning av kemiska ämnen skall minska fortlöpande fram till 2010 enligt indikatorer och nyckeltal som skall fastställas av berörda myndigheter. Under samma tid skall förekomsten och användningen av kemiska ämnen som försvårar återvinning av material minska. Delmålet avser ämnen som inte omfattas av delmål 3.

Tidigare regionalt delmål

4. Hälso- och miljöriskerna vid framställning och användning av kemiska ämnen ska minska fortlöpande fram till 2010 enligt indikatorer och nyckeltal som ska fastställas av berörda myndigheter. Under samma tid ska förekomsten och användningen av kemiska ämnen som försvårar återvinning av material minska. Delmålet avser ämnen som inte omfattas av delmål 3.

Motivering

Hantering av kemikalier kan leda till hälso- och miljörisker. Risker kan även uppstå under olika delar av produktens livscykel såsom tillverkning, hantering samt när de används och blir avfall.

Försiktighets- och produktvalsprincipen är här viktiga redskap som både kan syfta till ersättning och riskminskning vid hantering av farliga kemiska produkter. Ansvaret att ersätta farliga kemiska produkter med andra mindre farliga produkter ligger på dem som tillverkar och importerar och hos dem som använder kemiska produkter. För att uppfylla sina skyldigheter måste verksamhetsutövare ha god kunskap om riskerna med sina produkter och varor.

Kunskap om ämnens farliga egenskaper (delmål 1) och information om ämnens förekomst i produkter (delmål 2) är viktiga förutsättningar för att uppnå delmål 4.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit på detta delmål.

Nationellt delmål om riktvärden för riktvärden för kemiska ämnen regionaliseras inte

Målet gäller nationellt och regionaliseras ej för Värmland.

Nationellt delmål

5. För minst 100 utvalda kemiska ämnen, som inte omfattas av delmål 3, skall det senast år 2010 finnas riktvärden fastlagda av berörda myndigheter.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Det nationella delmålet bedöms som uppfyllt i och med att riktvärden för växtskyddsmedel i ytvatten har tagits fram av Kemikalieinspektionen och Naturvårdsverket. Enligt muntliga uppgifter från KemI kommer de att föreslå att delmålet utgår. En regionalisering av den nationella formuleringen är därför inte aktuell.

Remissvaren

Remissvar om regionalisering av det nationella delmålet har inte inkommit.

6. Efterbehandling av förorenade områden med akuta risker

Samtliga förorenade områden i Värmlands län som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana förorenade områden som i dag, eller inom en nära framtid, hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden skall vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2010. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

6. Samtliga förorenade områden som innebär akuta risker vid direktexponering och sådana förorenade områden som i dag, eller inom en nära framtid, hotar betydelsefulla vattentäkter eller värdefulla naturområden skall vara utredda och vid behov åtgärdade vid utgången av år 2010.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Syftet med målet är att skydda människors hälsa, dricksvattenförsörjning samt värdefull natur från skadlig påverkan från förorenade områden ("akuta objekt"). Områden som redan idag innebär en direkt risk ska åtgärdas så snabbt som möjligt, dock senast vid utgången av 2010.

Värmlands industrihistoria har präglats av skogen och stålet. Den första större industrietableringen kom med gruvorna och malmhanteringen redan på 1400-talet. I slutet av 1800-talet blev skogsindustrin och då framförallt massa- och pappersindustrin en ersättningsindustri när järnbruksverksamheten gick tillbaka. Hantering av kemikalier, restprodukter och avfall har i många fall förorenat mark och sediment runt verksamheterna. Verksamheter har i huvudsak lokaliserats längs vattendrag eller i anslutning till Väneren, där det idag finns många värdefulla miljöer för växt eller djurliv eller platser som är intressanta för bostadsbebyggelse.

I länet har vi idag identifierat två områden som anses utgöra en "akut risk", dels ett område som bedöms innebära akut risk vid direktexponering, Vegerbols silvergruva, dels ett område som bedöms hota en vattentäkt, Lysviks sågverk.

Arbetet med att identifiera potentiella "akuta objekt" är en pågående process och det finns risk att ytterligare områden kommer att hittas.

Remissvaren

Räddningsverket har påpekat att det är viktigt att vid prioritering av åtgärder skall även risken för naturolyckor som skred och översvämningar beaktas.

Vänerns Vattenvårdsförbund framför att ett tillägg bör göras "Förorenade områden som läcker PCB, dioxin och kvicksilver till Vänern är speciellt viktiga att sanera. De områden som läcker mest behöver identifieras."

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen anser inte att det finns skäl att ändra formuleringen av delmålet. Målet är framtaget för att gälla hela länet och inte bara de delar som angränsar till Vänern. När det gäller risk för ras och översvämningar beaktas detta vid riskklassificeringen av objekten.

7.Genomförande av efterbehandling av förorenad mark

Åtgärder skall under åren 2005–2010 ha genomförts vid så stor andel av de prioriterade förorenade områdena att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak kan vara löst allra senast år 2050. Detta innebär för Värmlands del att efterbehandlingsåtgärder skall ha påbörjats vid minst fem av de prioriterade områdena i länet senast 2010. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

7. Åtgärder skall under åren 2005–2010 ha genomförts vid så stor andel av de prioriterade förorenade områdena att miljöproblemet i sin helhet i huvudsak kan vara löst allra senast år 2050.

Tidigare regionala delmål

5.1 Identifieringen av förorenade områden ska vara klar senast vid utgången av 2005. Vid denna tidpunkt ska även för alla objekt i riskklass 1: inventeringen vara slutförd, ansvarsfrågan vara utredd och ärendet vara kommunicerat med fastighetsägaren.

5.2 Åtgärder ska påbörjas på ytterligare tre till fyra objekt i riskklass 1 före utgången av 2005 om statliga medel tilldelas.

5.3 Med statliga medel ska efter 2005 tre till tio undersökningar (beroende på omfattningen) och tre åtgärder vara igång varje år löpande. Vad gäller ansvariga verksamhetsutövare är målet att ha samma omfattning på det arbetet. Objekten väljs från listan över de 30 mest prioriterade i länet.

Motivering

Tidigare fanns det tre regionala delmål. Då flera av delmålen hade 2005 som måldatum och det nationella delmålet ändras finns det anledning att ändra det regionala delmålet. Det nya regionala delmålet överensstämmer med det nuvarande nationella delmålet men med följande tillägg: "Detta innebär för Värmlands del att efterbehandlingsåtgärder ska ha påbörjats vid minst fem av de prioriterade områdena i länet innan 2010."

Förorenade områden kan utgöra en fara för människors hälsa och för miljön. Om sådana områden inte dokumenteras och åtgärdas finns risk för ökad spridning av föroreningar till vatten, mark och luft. Spridningen innebär påverkan inom ett större område och därmed kan fler människor och miljöer bli exponerade.

Länet har förhållandevis många områden med förorenad mark på grund av sin industrihistoria. Under lång tid har här funnits en omfattande industri som hanterat miljöfarliga ämnen.

För många av de prioriterade ”farliga” ämnena är sannolikt förorenad mark en av de större källorna, detta gäller bl a dioxin, kvicksilver m fl. Det finns ca 2 000 områden som misstänks vara förorenade i länet. I länet har vi för närvarande prioriterat 46 objekt för undersökning och eventuella åtgärder. För att kunna uppnå delmålet bör därför minst ett objekt per år åtgärdas och innan 2010 bör det inledas åtgärder vid minst 5 av de prioriterade objekten.

Remissvaren

Räddningsverket har påpekat att det är viktigt att vid prioritering av åtgärder skall även risken för naturolyckor som skred och översvämningar beaktas.

Vänerns Vattenvårdsförbund framför att ett tillägg bör göras” Förorenade områden som läcker PCB, dioxin och kvicksilver till Vänern är speciellt viktiga att sanera. De områden som läcker mest behöver identifieras.”

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen anser inte att det finns skäl att ändra formuleringen av delmålet. Målet är framtaget för att gälla hela länet och inte bara de delar som angränsar till Vänern. När det gäller risk för ras och översvämningar beaktas detta vid riskklassificeringen av objekten.

8. Dioxiner i livsmedel

År 2010 skall tydliga åtgärdsprogram som medför en kontinuerlig minskning av halterna av för människan skadliga dioxiner i livsmedel ha etablerats. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

8. År 2010 skall tydliga åtgärdsprogram som medför en kontinuerlig minskning av halterna av för människan skadliga dioxiner i livsmedel ha etablerats.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Delmålet är nytt på nationell nivå och förslaget fanns inte med i den senaste Miljömålspropositionen (2004/05:150). Bakgrund och syfte med delmålet på nationell nivå är därför än så länge oklart. Därför föreslås den nationella formuleringen gälla även som regional formulering. Dioxiner är en av de viktigaste persistenta organiska föreningarna för Sveriges del inom Stockholmskonventionen och som det finns kostrekommendationer avseende fisk för i Sverige (även i Vänern). Halterna av dioxiner och dioxinlika PCB i miljön har minskat sedan 1970-talet, som ett resultat av förbud och olika åtgärder som t.ex. förbättrad stoftavskiljning. Trenden att halterna minskar har dock på många håll blivit allt mindre uttalad under senare år. Det

finns delar av miljön där denna minskning sannolikt upphört eller till och med förbytt till en ökning.

Svenskens genomsnittliga exponering för dioxiner och dioxinlika PCB ligger idag, trots vidtagna åtgärder, endast marginellt under det högsta tolerabla dagliga intag (TDI) som tagits fram av EU. Detta innebär att cirka 10 % av Sveriges befolkning överskrider TDI.

I Sverige kommer dagens utsläpp av dioxiner bl.a. från järn- och stålindustri, metallverk, bränder, förorenade områden samt ved- och annan biobränsleledning.

För att kunna föreslå ytterligare effektiva åtgärder behövs mer kunskap om olika källors bidrag till dioxiner i livsmedel, inklusive betydelsen av olika sekundära källor som atmosfäriskt nedfall och förorenade områden.

Remissvaren

Räddningsverket: Rörande åtgärdsprogrammet för dioxiner i livsmedel kan det vara värt att beakta att bränder, och i synnerhet bränder i avfall, anses vara en av de stora källorna till bildandet och spridningen av dioxiner i miljön.

Länsstyrelsens kommentarer

Det finns ingen anledning att ändra på delmålsformuleringen men däremot bör de största källorna till dioxinbildning beaktas vid formuleringen av åtgärdsprogrammet och val av indikatorer.

9. Kadmium

År 2015 skall exponeringen av kadmium till befolkningen via föda och arbete vara på en sådan nivå att den är säker ur ett långsiktigt folkhälsoperspektiv. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

9. År 2015 skall exponeringen av kadmium till befolkningen via föda och arbete vara på en sådan nivå att den är säker ur ett långsiktigt folkhälsoperspektiv.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Delmålet är nytt på nationell nivå och förslaget fanns inte med i den senaste miljömålspropositionen (2004/05:150). Bakgrund och syfte med delmålet på nationell nivå är därför än så länge oklart. Därför föreslås den nationella formuleringen gälla även som regional formulering.

Kadmium är en av de giftigaste tungmetallerna. Problem med kadmium i jordbruksprodukter är ett potentiellt allvarligt folkhälsoproblem. Kadmium kan ge njurskador och eventuellt benskörhet. Kadmium är också ett cancerframkallande ämne.

Kadmium finns naturligt i alla jordar och kan tas upp av växternas rotsystem. Kadmium tillförs åkermarken framför allt genom nedfall av luftföroreningar från utlandet men också genom användning av handelsgödsel som är förorenat med kadmium. Andra källor är rötslam

och stallgödsel. Utsläpp av kadmium till luft sker främst vid sopförbränning, bl.a. som en följd av felaktig sophantering av nickel-kadmiumbatterier, vid metalltillverkning och förbränning av fossila bränslen. I Sverige har luftutsläppen av kadmium minskat kraftigt och användningen av kadmium i olika produkter begränsats. Det sker dock fortfarande en genomsnittlig nettoökning av kadmiuminnehållet i åkermark.

Ickerökande människor får i sig kadmium via maten, den huvudsakliga källan är spannmål och andra jordbruksgrödor. Rökare har 4-5 gånger högre halt av kadmium i blodet än icke-rökare, eftersom tobak innehåller kadmium och upptaget av kadmium via lungorna är 10 gånger effektivare än via tarmen. Kadmium stannar kvar i kroppen under lång tid, framför allt i njurarna.

Njurfunktionen skadas vid långvarig förhöjd kadmiumexponering. Känsliga grupper är rökare, personer med järnbrist och eventuellt också personer med diabetes. Kvinnor med låga järndepåer har generellt högre kadmiumbelastning, till följd av ett högre upptag av kadmium i mag-tarmkanalen. Tusentals kvinnor i Sverige och långt fler i övriga Europa beräknas ha förhöjda kadmiumnivåer i njurarna.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit på detta delmål.

10. Slamkvalitet

Senast år 2015 ska slam från minst 60 % av länets kommunala avloppsreningsverk vara av den kvaliteten att det kan läggas på produktiv mark. Länseget mål.

Nationellt delmål

Finns ej nationellt.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Många kemiska ämnen hamnar i avloppen och slutligen i slammet. Det som hamnar i avloppsslammet speglar samhällets kemikalieanvändning. Detta medför att avloppsreningsverken kan ha svårt att avyttra slammet och detta leder till dyra omkostnader. Delmålet syftar till att fånga upp samhällets diffusa kemikalieanvändning och i synnerhet uppmärksamma hushållens del i arbetet för en Giftfri miljö. Till skillnad från hushållens utsläpp kan avloppsreningsverken villkora anslutna verksamheters utsläpp till ledningsnätet.

Delmålet är anpassat till sista punkten i delmål 5 under God bebyggd miljö, som handlar om att fosforföreningarna i avlopp ska återföras till produktiv mark. Förslaget ligger i linje med Naturvårdsverkets aktionsplan för återföring av fosfor ur avlopp med förslag till förordning. Slammet ska ha behandlats enligt lägst klass B, vilket innebär att det kan läggas på produktiv mark såsom energiskog och i växtetableringsskikt på grönytor. Länets slamgrupp har länge arbetat för att slammet ska kunna återföras/återanvändas. I slamgruppen ingår representanter från kommunerna, Länsstyrelsen, LRF, SNF, Karlstads Universitet, Hushållningssällskapet och livsmedelsbranschen.

Flera kommuner arbetar med att certifiera sitt slam enligt ReAQ.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit på detta delmål.

Skyddande ozonskikt

”Ozonskiktet skall utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.”

1. Utsläpp av ozonnedbrytande ämnen

År 2010 ska utsläpp av ozonnedbrytande ämnen till största delen ha upphört. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

1. År 2010 ska utsläpp av ozonnedbrytande ämnen till största delen ha upphört.

Tidigare nationellt delmål

1 År 2010 ska utsläpp av ozonnedbrytande ämnen till största delen ha upphört.

Motivering

Det nationella målet är tillämpligt även på Värmland. Det finns med nuvarande kunskaper heller ingen orsak att regionalisera detta mål.

Ett förtunnat ozonskikt ger ökad UV-strålning till jordytan och innebär risk för hudcancer, nedsatt immunförsvar och ökad risk för ögonskador. För Sverige är solens höjd över horisonten en viktig faktor för hur vi påverkas av variationerna i ozonskiktets tjocklek. Ju lägre solen står på himlen, desto mindre påverkas vi av ett förtunnat ozonskikt.

Utsläppen av ozonnedbrytande ämnen har minskat kraftigt sedan slutet av 1980-talet. Utsläppet sker idag främst som läckage från varor och produkter där dessa ämnen använts som köldmedier eller i isoleringsmaterial. Det är tveksamt om delmålet kommer att nås, eftersom det krävs ytterligare beslut om användning och hantering av ozonnedbrytande ämnen. Vidare behövs information om kommande och redan beslutade förbud.

Hudcancer behandlas närmare under miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö delmål 2.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit på detta delmål.

Säker strålmiljö

”Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön.”

1. Utsläpp av radioaktiva ämnen

År 2010 ska halterna i miljön av radioaktiva ämnen som släpps ut från alla verksamheter vara så låga att människors hälsa och den biologiska mångfalden skyddas. Det individuella dostillskottet till allmänheten ska understiga 0,01 mSv per person och år från varje enskild verksamhet. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

1. År 2010 skall halterna i miljön av radioaktiva ämnen som släpps ut från alla verksamheter vara så låga att människors hälsa och den biologiska mångfalden skyddas. Det individuella dostillskottet till allmänheten skall understiga 0,01 mSv per person och år från varje enskild verksamhet.

Tidigare regionalt delmål

1. År 2010 ska halterna i miljön av radioaktiva ämnen som släpps ut från alla verksamheter vara så låga att människors hälsa och den biologiska mångfalden skyddas. Det individuella dostillskottet till allmänheten ska understiga 0,01 mSv per person och år från varje enskild verksamhet.

Motivering

Målet är identiskt med det nationella. Målet har inte ändrats nationellt, och det finns inget underlag som indikerar att något annat regionalt mål bör utarbetas. Syftet med målet är att skydda människor, djur och växter från joniserande strålning. Målet gäller alla typer av strålkällor alltifrån kärnkraftverk, ner till mikroavfallsugnar och brandvarnare. Länet saknar kärnkraftverk och för utsläpp från kärnkraftverksindustri i övriga delar av landet är målet redan uppnått. Exempel på vad övriga strålkällor kan vara är: biobränslen som innehåller cesium 137 efter t.ex. Tjernobylyckan, filtermassor från vattenreningsverk som hanterar grundvatten med radioaktiva ämnen eller slam från reningsverk som kan innehålla rester från sjukhus, industrier och deponier. Västerhavet kan påverkas av kärntekniska anläggningar utanför landet. Kunskapen om hur joniserande och icke joniserande strålning påverkar människor, djur och natur ökar men är ännu icke heltäckande. Det är därför tveksamt om målen kommer att nås och bedömningen är osäker.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit på detta delmål.

2. Hudcancerfall orsakade av ultraviolett strålning

År 2020 ska antalet årliga fall av hudcancer orsakade av ultraviolett strålning inte vara fler än år 2000. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

2. År 2020 ska antalet årliga fall av hudcancer orsakade av ultraviolett strålning inte vara fler än år 2000.

Tidigare regionalt delmål

2.1 År 2020 ska antalet årliga fall av hudcancer orsakade av solen inte vara fler än år 2000.

2.2 Länets innevånare ska före år 2006 ha tillgång till UV-index och saklig information om solexponeringsrisker, t ex via massmedia och Internet.

Motivering

Tidigare regionalt delmål 2.2 om information om UV-index och risker utgår. Målet bedöms vara uppfyllt och föreslås utgå. Specifika åtgärder bör inte heller anges som miljö kvalitetsmål.

Den ultraviolettera (UV) strålningen beräknas ha ökat med 10 % över stora delar av Sverige, jämfört med 1980. På senare år har det uppmätts kraftiga tillfälliga minskningar av ozonskiktets tjocklek över Sverige under vårmånaderna. På grund av den låga solhöjden på våren har detta dock inte nämnvärt ökat den totala UV-strålningen. Antalet hudcancerfall har ökat under andra hälften av 1900-talet och ökar snabbast av alla cancerformer i Sverige. Ökad exponering för UV-strålning från solen och på senare tid även från solarier bedöms orsaka flertalet fall av hudcancer. Både den totala dosen UV-ljus och antalet allvarliga brännskador i unga år anses ha betydelse. I Västra Götaland är antalet fall av cancerformen malignt melanom högst i landet. Latenstiden för hudcancer är lång, vilket innebär att informations-, utrednings- och forskningsinsatserna måste göras långsiktigt. En sådan långsiktig planering saknas idag. Det är därför tveksamt om delmålet kommer att uppnås.

Remissvaren

Här föreslås att det nationella målet ska vara kvar. Det finns ingen anledning att undanta hudcancer som orsakas av solarium, som enligt kommunens bedömning är ett problem. Kommunerna har numera tillsynsplikt, ur strålningssynpunkt, över företag med solarium. Länsstyrelsen har inte heller motiverat varför hudcancer orsakade av solarium har tagits bort. (Karlstad kommun).

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen hade i remissversionen av föreslagna regionala miljömål av misstag skrivit ”solen” i stället för UV-strålning. Länsstyrelsen har därför ändrat målformuleringen jämfört med remissen i överensstämmelse med remissvaret.

3. Kontroll över riskerna med elektromagnetiska fält

Den nationella kartläggningen av riskerna med elektromagnetiska fält ska följas och nödvändiga åtgärder ska vidtas i takt med att sådana eventuella risker identifieras. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

3. Riskerna med elektromagnetiska fält skall kontinuerligt kartläggas och nödvändiga åtgärder skall vidtas i takt med att sådana eventuella risker identifieras.

Tidigare regionalt delmål

3.1. Den nationella kartläggningen av riskerna med elektromagnetiska fält ska följas och nödvändiga åtgärder ska vidtas i takt med att sådana eventuella risker identifieras.

3.2. Länsstyrelsen ska utreda och inventera förekomsten av strålkällor inom bland annat sjukvård och industrier samt analysera behovet av eventuella åtgärder.

3.3 I översiktplaner bör säkerhetszoner för anläggningar med elektromagnetiska fält anges uttryckta som avstånd till källan och vid planering av bostäder, skolor och daghem bör försiktighetsprincipen råda. (Specificerat regionalt mål).

Motivering

Delmål 3.1-3.3 utgår och ersätts med delmål 3. Specifika åtgärder bör inte anges som miljö kvalitetsmål. Syftet med målet är att genom ytterligare forskningsinsatser klargöra riskerna med elektromagnetiska fält som anses otillräckligt utrett.

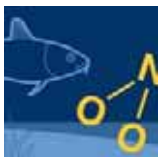
Elektromagnetiska fält uppkommer i anknytning till verksamheter och processer som använder sig av elektromagnetisk ström. Allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält är för de flesta användningsområden mycket låg jämfört med gällande referensvärden SSI håller på att ta fram ett miljöövervakningsprogram om elektromagnetiska fält, bland annat för att kunna följa utvecklingen av allmänhetens exponering. För lågfrekventa fält, främst kraftledningar, och mobiltelefonanvändning bedömer SSI att det finns en viss osäkerhet i riskbedömningen som motiverar att försiktighetsprincipen tillämpas.

Remissvaren

Delmålet känns inte mätbart eller uppföljningsbart (Kils kommun).

Länsstyrelsens kommentarer

Det regionala arbetet bör följa det nationella. Uppföljning ska ske genom insamling av uppgifter om vad som genomförs i länet i förhållande till de kunskaper om risker och metoder som tas fram från Strålskyddsinstitutet.

Ingen övergödning

”Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.”

1. Minskade fosforutsläpp till vatten

Fram till 2010 skall de vattenburna utsläppen av fosforföreningar från mänsklig verksamhet till sjöar och vattendrag i Värmlands län ha minskat med minst 10 % från 1995 års nivå. De största minskningarna skall ske i de känsligaste områdena. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

1. Fram till år 2010 skall de svenska vattenburna utsläppen av fosforföreningar från mänsklig verksamhet till sjöar, vattendrag och kustvatten ha minskat med minst 20 % från 1995 års nivå. De största minskningarna skall ske i de känsligaste områdena.

Tidigare regionalt delmål

1. Till år 2010 ska de vattenburna utsläppen av fosforföreningar från mänsklig verksamhet i Värmlands län ha minskat i förhållande till 1995 års nivå, då utsläppen var ca 144 ton.

Motivering

Orsaken till att det värmländska delmålet föreslås innehålla en mindre procentuell minskning än Sverige som helhet är att de mänskliga utsläppen i Värmland orsakar relativt begränsade problem. Övergödda sjöar är totalt sett ovanliga i länet. Skärpningen av det nationella delmålet syftar i hög grad till att skydda den känsliga Östersjön. Ytterligare orsaker att begränsa målet är att åtgärds paketet greppa näringen samt vissa miljöstödd mot övergödning inte finns tillgängliga i länet. Utsläppen av fosfor tycks snarare ha ökat än minskat i Värmlands län mellan åren 1995 och 2004.

Det är sedan tidigare känt att övergödningssproblemen mest berör den södra delen av länet där befolkningstätheten är hög och där det bedrivs ett intensivt jordbruk. Målsättningen, att minska fosforutsläppen med 10 % i länet bör genomföras genom att fosforutsläppen i de avrinningsområden som har övergödningssproblem, eller orsakar sådana nedströms, ska minskas med mer än 10 %. I avrinningsområden som saknar övergödningssproblem räcker det att fosforutsläppen inte ökar.

Till att börja med bör de känsliga områdena enligt målet utgöras av de områden som benämnts ”prioriterade områden” i det nuvarande åtgärdsarbetet (se Miljömål för Värmlands län, rapport 2005:13). Från och med den 22 dec 2009 bör de känsliga områdena definieras som områden som inte uppnår ”God ytvattenstatus” enligt Ramdirektivet för vatten och Vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660). Regeringen förvarnar i den senaste miljömålspropositionen (2004/05:150) att det kan bli aktuellt att anpassa delmålet ytterligare till de olika förhållanden som råder i landet i samband med nästa fördjupade utvärdering. Det bör observeras att målnivån på 10 % minskade utsläpp i länet innebär att andra regioner med större utsläpp och fler känsliga miljöer måste ange målnivåer som överstiger 20 % för att det nationella miljö målet på 20 % ska ”gå ihop”. Specificeringen av utsläppets storlek år 1995, som finns med i det befintliga regionala miljö målet föreslås tas bort med motiveringen att metoderna för att beräkna utsläppens storlek hela tiden förbättras. Det kan vara olämpligt att låsa

fast sig i en specifik beräkningsmetod eftersom det är möjligt att det utarbetas bättre metoder för beräkning under målperioden. För uppföljning av det regionala miljömålet vore det önskvärt att genomföra en ny växtnäringsmodellering i enlighet med Kväve och fosfor i Väneren och Göta älv (rapport 2004:17).

Remissvaren

Naturskyddsföreningen föreslår ett nytt delmål för inventering och åtgärder vid enskilda avlopp. Man pekar på att enskilda avlopp tillsammans med jordbruksmark är de viktigaste källorna till utsläpp i länets problemområden. Man anger också att kommunerna har mycket dålig kunskap om standarden för enskilda avlopp. Att folk flyttar ut permanent till sina sommarstugor och att många nyetableringar sker strandnära är ytterligare motiv till ett nytt delmål.

Naturskyddsföreningen anser även att delmålet 1 ska skärpas i enlighet med det nationella delmålet till 20 % minskning med motivet att det föreslagna nya delmålet för enskilda avlopp ger möjlighet till detta.

Länsstyrelsens kommentarer

De fakta som Naturskyddsföreningen framför är i huvudsak riktig men deras föreslagna delmål om enskilda avlopp bör inte läggas till. Det är en viktig åtgärd men det vore obalanserat att lyfta fram just denna åtgärd i förhållande mot de andra som lyder under delmålet (t.ex. åtgärder mot läckage från jordbruksmark).

Delmålet bör inte skärpas till den nationella nivån, 20 %. Det är inte miljömässigt motiverat att minska fosforutsläppen över hela länet. Det är endast i vissa problemområden som det är motiverat och i dessa områden är ambitionen att minskning ska ske med 20 % (det framgår av Länsstyrelsens motivering i förslaget). Sammantaget för hela länet är en minskning med 10 % en lämplig nivå. Dessutom saknas några av de viktigaste verktygen för att arbeta med växtnäringsläckage i länet som t.ex. "Greppa näringen" och vissa miljöstödd.

2. Minskade kväveutsläpp till vatten

Senast 2010 ska de vattenburna utsläppen av kväveföreningar från mänsklig verksamhet i Värmlands län (exklusive deposition) minskas med minst 10 %. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

2. Senast år 2010 skall de svenska vattenburna utsläppen av kväveföreningar från mänsklig verksamhet till haven söder om Ålands hav ha minskat med minst 30 % från 1995 års nivå.

Tidigare regionalt delmål

2. Senast år 2010 ska de vattenburna utsläppen av kväve från mänsklig verksamhet i Värmlands län (exklusive deposition) minskas med minst 10 % (420 ton) från 1995 års nivå, från 3 720 ton till som mest 3 300 ton.

Motivering

Orsaken till att en lägre procentsats angivits i det regionala målet är dels att depositionen räknats bort samt att viktiga verktyg för att arbeta med minskade kväveutsläpp, som EU:s miljöstödd för fånggrödor och vårbearbetad mark samt krav på kväverening vid kommunala reningsverk, saknas i länet. Uppföljningen av delmålet antyder också att minskningen av utsläppen i Värmland går långsammare än i de södra delarna av Sverige där det finns tillgång till bättre åtgärdsinstrument inom jordbrukssektorn.

En regional målnivå som innebär 10 % minskning av utsläppen är fortfarande nåbar i länet. Att öka ambitionsnivån till 20 eller 30 % bedöms vara ett orimligt åtagande i Värmlands län.

Det bör observeras att målnivån på 10 % minskade utsläpp i länet innebär att andra regioner, som har tillgång till relevanta verktyg måste ange målnivåer som överstiger 30 % för att det nationella målet på 30 % ska ”gå ihop”.

Specificeringen av utsläppsreduktionens storlek i ton, som fanns med i det gamla regionala miljömålet, föreslås tas bort med motiveringen att metoderna för att beräkna utsläppens storlek hela tiden förbättras. Det kan vara olämpligt att låsa fast sig i en specifik beräkningsmetod eftersom det är möjligt att det kommer bättre metoder för beräkning under målperioden. Förändringen överensstämmer med de förändringar man gjort i målformuleringen på nationell nivå.

Begreppet ”kväve” föreslås ersättas med ”kväveföreningar” eftersom utsläppen av kväve sker som förening. Förändringen överensstämmer med de förändringar man gjort i målformuleringen på nationell nivå.

Remissvaren

Naturskyddsföreningen föreslår ett nytt delmål för kväve där den mänskliga delen av kväveföreningar i Vänerens utlopp ska minska med 30 %. Motivet till delmålet är det stämmer överens med den nationella nivån. Kvävebelastningen i Göta älv är avgörande för kvävebelastningen på Västerhavet. De höga kvävehalterna är även negativa för Vänermiljön eftersom de gynnar tillväxten av vassväxter o.s.v.

Länsstyrelsens kommentarer

Det föreslagna delmålet bör inte läggas till. Den av Länsstyrelsen angivna utsläppsnivån är väl anpassad till länets förutsättningar. Utlakningen från Väneren påverkas av många faktorer som ej kan påverkas av aktörer i Värmland, bl.a. är depositionen av kväve direkt på sjöytan en betydande faktor. Det är också uppenbart att den nationella nivån 30 % ska differentieras för olika delar av Sverige. Det är mest lönsamt att göra åtgärder nära havet. Dessutom saknas några av de viktigaste verktygen för att arbeta med växtnäringsläckage i länet som t.ex. krav på rening av kväve från reningsverk, åtgärdsprogrammet ”Greppa näringen”, och vissa miljöstöd. Det föreslagna delmålet för kväve i Värmlands län (10 % minskade bruttoutsläpp exklusive deposition) är på samma ambitionsnivå som det nationella. Möjligen är det ett pedagogiskt problem att siffrorna inte är desamma.

3. Minskade ammoniakutsläpp

Ammoniakutsläppen från Värmlands län ska år 2010 inte vara större än för år 1995. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

3. Senast år 2010 skall utsläppen av ammoniak i Sverige ha minskat med minst 15 % från 1995 års nivå.

Tidigare regionalt delmål

3.1 Ammoniakutsläppen från Värmlands län ska år 2010 inte vara större än för år 1995. Avstämning av delmålet ska ske under 2006.

3.2. Inventering av gödselhantering och hur det sprids inom det aktiva jordbruket ska vara genomförd till år 2006.

Motivering

Den tidigare indelningen i två mål ersätts av ett mål. Det tidigare delmålet 3.1. föreslås kvarstå, fast utan åtgärden om avstämning. Avstämning av delmålet har inte skett. Det tidigare delmålet 3.2. har inte genomförts p.g.a. avslag på begärda medel. Föreslås tas bort eftersom det är en åtgärd, som syftar till att följa upp delmål 3.1, och inte ett mål.

Det är dock angeläget att utföra denna åtgärd. Nuvarande beräkningar av ammoniakutsläppen från jordbruket grundar sig på antaganden och approximationer, varför osäkerheten är stor. En inventering av gödselhantering och spridning, tillsammans med andra åtgärder, är därför önskvärdt för att få en bättre beskrivning av den faktiska situationen. Ett sådant underlag är även till stor nytta för riktade insatser i form av rådgivning m.m. som kan leda till minskade utsläpp.

Den största utsläppskällan för ammoniak är djurhållningen inom lantbruket som år 2001 stod för 70 % av de totala utsläppen i Värmland. Utsläppen av ammoniak från lantbruket har i Värmland minskat med nära 13 % mellan 1995 och 2001 och det verkar finnas goda förutsättningar att nå målet. Det nationella målet med en minskning med 15 % jämfört med 1995 års nivå anammats inte, utan vi behåller samma mål som tidigare. Det aktiva jordbruket i Värmland har under en lång tid minskat och det är angeläget med en utökning av jordbruket för att utveckla en levande landsbygd. Att utöka jordbruket samtidigt som man ska minska ammoniakavgången är inte möjligt utan kraftiga styrmedel i form av t.ex. bidrag. Vi ser nu en liten uppgång i djurantalet i Värmland vilket visar att det kan bli svårt att ytterligare minska ammoniakavgången från jordbruket. Utöver detta är vägtrafiken en ammoniakälla av ökande betydelse, eftersom ammoniak bildas i bilarnas katalysatorer. Nationellt har utsläppen från industri och vägtrafik ökat mellan 1995 och 2005, medan de från energi har minskat något. En utveckling vi tror oss ha även i Värmland. Jordbruket i Värmland har dock inte haft samma minskning av djurantalet som i övriga landet, och tycks inte följa den nationella trenden med mindre utsläpp från denna sektor. Jordbruket har en positiv utveckling mot bättre hantering av stallgödsel vid stall, lagring och spridning. Nya djurstallar som byggs utformas enligt gällande lagstiftning, och man väljer även ofta att anlägga flytgödselbrunn. Med rådgivningsinsatser påverkas jordbrukarna till att använda lämplig spridningsteknik vid lämpliga tidpunkter. Dessutom har införandet av Gårdsstödet år 2005 medfört en ökande vallareal, och att mer extensiv odling bedrivs. Allt fler ansluter sig till olika kvalitetscertifieringssystem (KRAV, Si-

gill m.fl.) vilket ökar miljömedvetenheten hos lantbrukarna och utsläppsminskningar. Det finns även a faktorer som indikerar avmattning av minskning av ammoniakutsläpp, och risk för att målet ej uppfylls. I stort har djurantalet ökat i Värmland, i motsats till den generella trenden i landet. Det gör att vi inte kan räkna med den minskning av ammoniakutsläpp från djurgårdar på grund av minskat djurantal så som förväntas i andra län. Mjolkproduktionen har minskat, men köttproduktionen har ökat. Förändringen av produktionsinriktning medför att större andel av gödseln hamnar direkt ute på betena, i stället för att lagras i gödselbrunn/platta och därefter spridas mekaniskt med större möjlighet att styra växtnäring förlusterna. I Värmlands känsliga områden med övergödningsproblem finns flest djur och därmed också störst ammoniakutsläpp från jordbruket. Jämnare fördelning av djuren i länet borde eftersträvas, men är svårt att styra.

Remisvaren

Naturskyddsföreningen föreslår ett nytt delmål; att senast år 2010 skall utsläppen av ammoniak, exkl. jordbruket, ha minskat med minst 15 % från 1995 års nivå i Värmlands län. Detta motiveras med att övriga utsläpp av ammoniak inte bör friställas från minskningens krav, såsom jordbruket gör i det regionala delmålet, utan följa det nationella.

Naturskyddsföreningen anser vidare att det regionala delmålet 3.2, som tagits bort, ska stå kvar. Detta motiveras med att inventeringsmålet kan uppmärksamma brister på gårdarna samt att detta och eventuella krav från kommunerna kan leda till att jordbruket närmar sig det ställda delmål om ammoniakutsläpp som finns på nationell nivå.

Stora Enso instämmer i att utsläppen från industrin delvis har ökat p.g.a. införandet av NOX-reduktion på förbränningspannor.

Länsstyrelsens kommentarer

Förslaget om ett separat delmål för övriga utsläppskällor anammats inte i nuläget, men vi tar med oss synpunkten till framtida revideringar. Det finns inga läns specifika data för industrins ammoniakutsläpp år 1995, vilket gör det till en svår referensnivå. Data finns endast för år 2001. Då utgjorde övriga utsläppskällor 30 % av länets totala ammoniakutsläpp, nationellt låg nivån på 7 % samma år. Skillnaden kan motivera ett separat delmål i Värmland, trots att det inte finns nationellt. Länsstyrelsen vill dock avvakta en uppdatering av 2001 års data, vilket ska vara på gång, för att kunna avgöra behovet av ett nytt delmål och en rimlig eventuell målnivå. Vi tar med oss förslaget till 2009 års revidering. För uppföljningens skull behövs dock inte separata delmål, de olika utsläppskällorna kan särskiljas i indikatorn och utvecklingen följas upp enskilt. Även inom åtgärdsprogrammet kan åtgärder riktas och följas upp för separata utsläppskällor. Det är t.ex. viktigt att man reglerar ammoniakutsläppen med villkor för industrin. Tilläggas kan att ammoniakutsläpp inom transporter och industri även är en bieffekt av andra miljövinster; en del av ammoniakutsläppen härrör från fordonens katalysatorer, samt från införandet av NOX-reduktion på förbränningspannor inom industrin.

Delmål 3.2, som tagits bort återinförs inte. Länsstyrelsen instämmer i att en inventering av gödselhanteringen i länet utgör en angelägen åtgärd. Länsstyrelsen vidhåller dock att det formellt sett är just en åtgärd, som kan utföras i strävan att uppnå delmål 3.1, och inte ett mål i sig. Att köttproduktionen ökar i länet medför bland annat att andelen djupströbäddar, från vilka ammoniakavgången blir större än t.ex. från gödselbrunnar, ökar. I avvaktan på en inventering som skulle ge underlag för mer riktade insatser, fortsätter arbetet med bl.a. rådgivningsinsatser och prioriteringar vid investeringsstöd, för att minska förlusterna från t.ex. ovan nämnda typ av produktion.

4. Minskade utsläpp av kvävedioxid

Utsläppen av kväveoxider i Värmlands län ska år 2010 inte överstiga 6 000 ton. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

4. Senast år 2010 skall utsläppen av kväveoxider i Sverige till luft ha minskat till 148 000 ton.

Tidigare regionalt delmål

4. Utsläppen av kväveoxider i Värmlands län ska år 2010 inte överstiga 6 000 ton.

Motivering

Ingen revidering föreslås. Några förändringar har inte skett i det nationella målet. Bedömningar som görs nationellt är att målet eventuellt kommer att nås. Liksom för svaveldioxid ökar utsläppen från sjöfarten, varför det är otillfredsställande att utrikes sjöfart och flyg inte ingår i de nationella miljömålen.

För länet har inga nya beräkningar gjorts sen nuvarande mål formulerades. Man kan inte heller på annat sätt peka på några påtagliga förändringar av utsläppen. Det finns med andra ord inget underlag eller andra skäl för att revidera nuvarande regionala miljömål för kväveoxider.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

Levande sjöar och vattendrag

”Sjöar och vattendrag skall vara ekologiskt hållbara, och deras variationsrika livsmiljöer skall bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion skall bevaras samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.”

1. Skydd av natur- och kulturmiljöer

Senast år 2010 ska minst hälften av de utpekade skyddsvärda miljöerna ha ett långsiktigt skydd. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

1. Senast år 2005 skall berörda myndigheter ha identifierat och tagit fram åtgärdsprogram för särskilt värdefulla natur och kulturmiljöer som behöver ett långsiktigt skydd i eller i anslutning till sjöar och vattendrag. Senast år 2010 skall minst hälften av de skyddsvärda miljöerna ha ett långsiktigt skydd och fördelas jämnt mellan de fem vattendistrikten. Minst 15 fiskefria områden ska finnas i varje vattendistrikt.

Tidigare regionalt delmål

1.1. Senast år 2005 ska berörda myndigheter ha identifierat och tagit fram åtgärdsprogram för särskilt värdefulla natur och kulturmiljöer som behöver ett långsiktigt skydd i eller i anslutning till sjöar och vattendrag. Senast år 2010 ska minst hälften av de skyddsvärda miljöerna ha ett långsiktigt skydd.

1.2 Senast 2008 ska en inventering av nyckelbiotoper i vatten samt bedömning av restaureringsbehov ha genomförts i alla vattendrag med ett avrinningsområde större än 10 km².

Motivering

Tidigare delmålet 1.1: Åtgärdsprogrammet är genomfört och bör därför tas bort i målformuleringen. Det närmast realistiska målåret är 2010 - snabbare takt bedöms inte vara realistiskt att finansiera och medför även risk för sämre kvalitet i genomförandet.

Det tidigare målet 1.2 bör inte ligga under delmål 1 utan separat eftersom det är av betydelse för flera delmål än enbart delmål 1. Detta delmål ersätts av delmål 7 som gäller från 2008.

Remissvaren

Specifika Vänerbiotoper, viktiga fågelområden och lekområden för fisk, identifieras och ges ett långsiktigt skydd med bevarande inriktning senast 2012. Värdefulla natur- och kulturvärden i Vänerens kust och skärgårdsområden är identifierade år 2012 för att kunna bevaras och brukas. (Vänerens vattenvårdsförbund och Naturskyddsföreningens remissvar).

Det är tveksamt om det är lämpligt att använda den nationella formuleringen "och fördelas jämnt mellan de fem vattendistrikten. Minst 15 fiskefria områden ska finnas i varje distrikt ." i det regionaliserade delmålet eftersom Värmlands län inte kan påverka de andra vattendistrikten (Räddningsverket).

Länsstyrelsens kommentarer

Synpunkterna om Vänern är viktiga men bedöms täckas in av nuvarande formulering. I remissutskicket om förslag till reviderade regionala mål formulerades delmålet så här: ”Senast år 2010 ska minst hälften av de utpekade skyddsvärda miljöerna ha ett långsiktigt skydd och fördelas jämnt mellan de fem vattendistrikten. Minst 15 fiskefria områden ska finnas i varje distrikt. Regionaliserat mål”.

Länsstyrelsen tar till sig Räddningsverkets synpunkt i fråga om formuleringen och ändrar i fråga om formuleringen om vattendistrikt och fiskefria områden.

2. Restaurering av skyddsvärda vattendrag

Senast till år 2010 ska minst 25 % av de utpekade värdefulla och potentiellt skyddsvärda vattendragen ha restaurerats. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

2. Senast år 2005 skall berörda myndigheter ha identifierat och tagit fram åtgärdsprogram för restaurering av Sveriges skyddsvärda vattendrag eller sådana vattendrag som efter åtgärder har förutsättningar att bli skyddsvärda. Senast till år 2010 skall minst 25 % av de värdefulla och potentiellt skyddsvärda vattendragen ha restaurerats.

Tidigare regionalt delmål

2.1 Senast år 2005 ska berörda myndigheter ha identifierat och tagit fram åtgärdsprogram för restaurering av Sveriges skyddsvärda vattendrag eller sådana vattendrag som efter åtgärder har förutsättningar att bli skyddsvärda. Senast till år 2010 ska minst 25 % av de värdefulla och skyddsvärda vattendragen ha restaurerats.

2.2 Mellan 2004 och 2010 ska antalet dammar och kraftverk med fungerande fiskväg ha ökat med 25 st.

2.3 Mellan 2004 och 2010 ska antalet dammar och kraftverk med fastställd minimitappning ha ökat med 50 st.

2.4 Mellan 2004 och 2010 ska antalet vattendrag som återställts efter flottledsrensning ha ökat med 30 st.

2.5 Mellan 2004 och 2010 ska minst 50 felaktigt lagda vägtrummor ha åtgärdats.

Motivering

Åtgärdsprogrammet är genomfört och bör därför tas bort i målformuleringen. Delmål 2.2 – 2.5 utgår. Detta motiveras med att under 2007 fastställs nationella åtgärdsprogram (strategi) och vägledning (handbok) för praktiskt restaureringsarbete i vattendrag. Dessa handlingar revideras att delmålet om restaurering bl a omfattar de åtgärder som ingått i de tidigare delmålen 2.2-2.5:

- att skapa passager för fisk och andra vattenorganismer vid dammar och kraftverk.
- att skapa minimitappning för fisk och andra vattenorganismer vid dammar och kraftverk
- att återställa vattendrag efter flottledsrensning
- att åtgärda felaktigt nedlagda vägtrummor i vattendrag

De åtgärder som omfattats av de tidigare delmålen är även fortsättningsvis nödvändiga åtgärder för uppfyllandet av miljömålet.

Remissvaren

Det är av största vikt att Ramdirektivet för vatten samordnas med miljömålsarbetet (Vänerns vattenvårdsförbund) Restaurering av vattendrag bör genomföras med bibehållen vattenkraftproduktion, med tanke på att vattenkraften är förnybar och CO₂ fri. (Fortum) Länsstyrelsen bör sätta ett mål att införa vattenråd. Möjligen bör finnas ett mål för att tolka ”God Vattenstatus” vad gäller vandringsvägar kopplat till biologisk mångfald. (Hagfors kommun).

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen håller med om att arbetena med ramdirektivet för vatten och Levande sjöar och vattendrag bör samordnas. Detta görs också så långt det är möjligt, t ex i samband med planering för restaurering och statusklassificering/-bedömning av vattenförekomster. Av regeringens proposition 2004/05 framgår att intrång i opåverkade vattendrag bör undvikas samtidigt som miljöanpassning av reglerade vatten bör genomföras med hjälp av omprövningsinstitutets bestämmelser. Vattenkraftutbyggnaden är omfattande och skadorna på vattenmiljön ofta väsentliga. Miljöanpassning enligt omprövningsreglerna innebär endast marginellt produktionsbortfall. Något särskilt miljömål om vattenråd är tveksamt eftersom det arbetet omfattas av gällande lagstiftning genom förordningen om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön. Det bedöms inte vara relevant att sätta ett mål under Levande sjöar och vattendrag som pekar på hur man ska tolka ”God vattenstatus” i förhållande till vandringsvägar och biologisk mångfald. Nuvarande bredare målformulering bedöms täcka in även restaurering av vandringsvägar vid t ex dammar och kraftverk.

3. Upprättande av vattenförsörjningsplaner för vattentäkter

Senast år 2009 ska vattenförsörjningsplaner med vattenskyddsområden och skyddsbestämmelser ha upprättats för alla allmänna och större enskilda ytvattentäkter. Med större ytvattentäkter avses ytvatten som nyttjas för vattenförsörjning till fler än 50 personer eller distribuerar mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

3. Senast år 2009 ska vattenförsörjningsplaner med vattenskyddsområden och skyddsbestämmelser ha upprättats för alla allmänna och större enskilda ytvattentäkter. Med större ytvattentäkter avses ytvatten som nyttjas för vattenförsörjning till fler än 50 personer eller distribuerar mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt.

Tidigare regionalt delmål

3. Senast år 2009 ska vattenförsörjningsplaner med vattenskyddsområden och skyddsbestämmelser ha upprättats för alla allmänna och större enskilda ytvattentäkter. Med större ytvattentäkter avses ytvatten som nyttjas för vattenförsörjning till fler än 50 personer eller distribuerar mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt.

Motivering

Liksom tidigare föreslås den framtida regionala formuleringen vara identisk med det nationella delmålet.

Väl avvägda vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter vid allmänna och större enskilda ytvattentäkter är viktigt för att säkra en god tillgång på dricksvatten av bra kvalitet.

Även långsiktiga vattenförsörjningsplaner där reservvattentäkter pekats ut är en viktig kommunal fråga. Förutom i det svenska miljömålsarbetet omfattas skydd av dricksvattentäkter även av målsättningar i EU:s ramdirektiv för vatten.

I Värmlands län finns färre ytvattentäkter (12 st) än grundvattentäkter (mer än 80 st). En större andel av ytvattentäkterna har i dagsläget skyddsområden. Endast ca 33 % av de allmänna ytvattentäkterna i länet saknar skyddsområde (4 av 12), jämfört med ca 60 % av de allmänna grundvattentäkterna i länet. I Sverige som helhet saknar ca 65 % av ytvattentäkterna skyddsområde. För ytvattentäkterna liksom för grundvattentäkterna i Värmland gäller dock att flera av vattentäkterna har gamla skyddsområden som behöver revideras. Dessutom är ytvattenintag för grundvatteninfiltration (totalt 6 st i länet) inte lika ofta skyddat.

Remissvaren

Räddningsverket har framfört att det är viktigt att beakta risk- och olycksaspekter när det gäller vattenförsörjningsplaner och områdesskydd för ytvatten. Upprättande av beredskapsplaner kan vara ett exempel på en åtgärd i det sammanhanget.

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen håller med om att det är viktigt att beakta risk- och olycksaspekter avseende skydd av ytvatten men anser att detta ingår i den nuvarande delmålsformuleringen. Begreppet "vattenförsörjningsplan" avser en långsiktig strategi för ett gott skydd av dricksvattentillgången vilket även omfattar risk- och olycksaspekter. Länsstyrelsen beaktar risk- och olycksaspekter samt frågan om beredskapsplan inom arbetet med vattenskyddsområden, i överensstämmelse med Naturvårdsverkets handbok om vattenskyddsområden (2003:6).

4. Om utsättning av djur och växter

Senast 2010 ska utsättning av djur och växter som lever i vatten ske på sådant sätt att biologisk mångfald inte påverkas negativt. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

4. Senast år 2005 skall utsättning av djur och växter som lever i vatten ske på sådant sätt att biologisk mångfald inte påverkas negativt.

Tidigare regionalt delmål

4.1 Senast år 2005 ska utsättning av djur och växter som lever i vatten ske på sådant sätt att biologisk mångfald inte påverkas negativt.

Motivering

Måläret 2005 är passerat och bör därför tas bort ur målformuleringen. Illegala och oavsiktliga utsättningar är fortsatta problemområden. Detta gäller i synnerhet signalkräfta som sprider kräftpest till den rödlistade flodkräftan. Flodkräfta/signalkräfta bör fortsatt vara viktiga åtgärder och indikatorer i arbetet med detta delmål.

Remissvaren

Delmål 4 känns inte mätbart eller uppföljningsbart (Kils kommun).

Länsstyrelsens kommentarer

Den nya målformuleringen är mätbar och uppföljningsbar, genom t.ex. uppföljning av inplanteringar av främmande arter. I Värmlands län är i synnerhet illegala utplanteringar av signal-

kräfta ett överskuggande problem med kända effekter (se ovan). Delmålet är också identiskt med nuvarande nationellt delmål, med undantag för målåret som är framflyttat från 2005 till 2010.

5.1. Åtgärdsprogram för hotade arter

Senast år 2009 ska de åtgärdsprogram för hotade arter i sötvattensmiljöer som Naturvårdsverket fastställt till och med 2007 och som berör Värmlands län vara inledda i vårt län. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

5. Senast år 2005 skall åtgärdsprogram finnas och ha inletts för de hotade arter och fiskstammar som har behov av riktade åtgärder.

Tidigare regionalt delmål

5.1. Senast år 2005 ska åtgärdsprogram finnas och ha inletts för de hotade arter och fiskstammar som har behov av riktade åtgärder.

Motivering

Det nuvarande regionala målet är identiskt med det nationella målet. Eftersom det nationella målet handlar om nationella åtgärdsprogram som Naturvårdsverket samordnar framtagandet av, så är det inte relevant som regionalt mål. För oss i Värmland är det dock relevant att vi ser till att inleda genomförandet av de åtgärdsprogram som Naturvårdsverket fastställer och som berör arter i vårt län. Dessutom bör det passerade målåret (2005) ersättas med ett realistiskt mållår som ligger framåt i tiden.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

5.2. Nytt åtgärdsprogram för klarävlslax och -öring

Senast år 2010 ska ett nytt åtgärdsprogram för klarävlslax och -öring ha tagits fram och inletts. Länseget mål.

Nationellt mål

Nationellt mål finns ej.

Tidigare regionalt mål

5.2. Senast år 2007 ska ett nytt åtgärdsprogram för Klarävlslax och -öring ha tagits fram.

Motivering

Det tidigare målåret 2007 är passerat utan att målet har nåtts och arbete med ett samlat program har inte kunnat inledas. Frågorna är många och flera olika intressenter bör delta. 2010 bedöms som ett nytt lämpligt mållår. Då börjar även åtgärder enligt programmet ha inletts.

Remissvaren

Åtgärdsprogram för Klarävlslax och öring borde tas fram i samråd med Fortum, Torsby kommun och Fiskeriverket. (Fortum).

Förslaget att ta fram ett nytt åtgärdsprogram för Klarälvens lax- och öringstam är angeläget och bör prioriteras. Återvandringen av naturproducerade laxar och öringar till Klaräven är fortfarande allt för låg för att bestånden ska vara livskraftiga och klara sig utan hjälp (Vänerns vattenvårdsförbund).

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen håller med om att arbetena med ramdirektivet för vatten och Levande sjöar och vattendrag bör samordnas. Detta görs också så långt det är möjligt, t ex i samband med planering för restaurering och statusklassificering/-bedömning av vattenförekomster. Av regeringens proposition 2004/05 framgår att intrång i opåverkade vattendrag bör undvikas samtidigt som miljöanpassning av reglerade vatten bör genomföras med hjälp av omprövningsinstitutets bestämmelser. Vattenkraftutbyggnaden är omfattande och skadorna på vattenmiljön ofta väsentliga, Klarälven är ett tydligt exempel på detta. Miljöanpassning enligt omprövningsreglerna innebär endast marginellt produktionsbortfall. Länsstyrelsen håller med om att ett åtgärdsprogram för Klarälvslox och öring om möjligt bör genomföras i samråd med flera aktörer. I annat fall försvåras arbetet med att genomföra de åtgärder som krävs för att t ex minska skadorna till följd av flottledsrensning, fragmentering och kraftverksutbyggnad.

Tidigare regionalt delmål om efterlevnad av strandskyddsbestämmelserna utgår

6.1. Sjöars och vattendrags stora betydelse för friluftslivet och för djur- och växtlivet värnas och utvecklas genom efterlevnad av strandskyddsbestämmelserna.

Nationellt delmål

Nationellt mål finns ej.

Motivering

Målet föreslås utgå därför att det nuvarande målet inte är tidsangivet och är mycket svårt att följa upp. Det finns heller inget direkt orsakssammanhang mellan problem och åtgärd/mål. En ytterligare anledning till att ta bort målet är att åtgärderna redan ett krav enligt gällande lagstiftning.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

6. Inventering av nyckelbiotoper och bedömning av restaureringsbehov

Senast 2010 ska en inventering av nyckelbiotoper i vatten samt bedömning av restaureringsbehov ha genomförts i alla vattendrag med ett avrinningsområde större än 10 km ² . Länseget mål.

Nationellt delmål

Nationellt delmål finns ej.

Tidigare regionalt delmål

Tidigare delmål 1.2 .

Motivering

Det närmast realistiska målåret är 2010 - snabbare takt går inte att finansiera och genomföra av befintliga aktörer och medför även risk för sämre kvalitet i arbetet. Målet har flyttats från delmål 1 och är nu ett separerat mål eftersom det är av betydelse för flera delmål än enbart delmål 1.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

Övriga synpunkter från remissinstanserna

Värmlands län skulle kunna peka ut områden lämpliga för vattenkraftutveckling (Fortum).

Det är av största vikt att Ramdirektivet för vatten samordnas med miljömålsarbetet. Restaureering av vattendrag bör genomföras med bibehållen vattenkraftproduktion, med tanke på att vattenkraften är förnybar och CO2 fri (Fortum).

Förslag till mål: Buller och andra störningar från båtar eller andra farkoster eller därtill kopplade aktiviteter orsakar år 2012 inga betydande störningar inom särskilt känsliga områden i Vänerns skärgårdar.

Vänern: Känsliga natur- och friluftsområden i Väneren störs inte av buller. Vi ser gärna att hastighetsbegränsningar testas i något/några naturreservat och att kunskapen och informationen om buller och behov av tystnad ökar (Naturskyddsföreningen).

Länsstyrelsens kommentarer

Enligt regeringens proposition 2004/05:150 är andelen helt opåverkade eller måttligt påverkade vattendrag liten, och intrång bör undvikas i opåverkade vattendrag. Det finns inga uppdrag och för närvarande inga skäl att i Värmland utpeka områden för vattenkraftutveckling.

Något särskilt miljömål om vattenråd är tveksamt eftersom det arbetet omfattas av gällande lagstiftning genom förordningen om förvaltningen av kvaliteten på vattenmiljön.

Länsstyrelsen noterar särskilt de många synpunkter och motiv som inkommit och som pekar på särskilda mål och åtgärder för Väneren. Nuvarande breda målformuleringar bedöms dock vara tillräckliga.

Grundvatten av god kvalitet

”Grundvattnet skall ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.”

1. Skydd av geologiska formationer

Grundvattenförande geologiska formationer av vikt för nuvarande och framtida vattenförsörjning i Värmlands län ska senast år 2010 ha ett långsiktigt skydd mot exploatering som begränsar användningen av vattnet. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

1. Grundvattenförande geologiska formationer av vikt för nuvarande och framtida vattenförsörjning ska senast år 2010 ha ett långsiktigt skydd mot exploatering som begränsar användningen av vattnet.

Tidigare regionalt mål

1. Grundvattenförande geologiska formationer av vikt för nuvarande och framtida vattenförsörjning i Värmlands län ska senast år 2010 ha ett långsiktigt skydd mot exploatering som begränsar användningen av vattnet.

Motivering

I Värmland finns god tillgång på grundvatten och grundvattennivåerna påverkas inte i någon större utsträckning. Prognosen är att vi kommer att nå regionala målet.

Det totala antalet kommunala grundvattentäkter i Värmlands län uppgår till mer än 80 st, varav ca 60 % saknar skyddsområde. Det är vanligtvis de större vattentäkterna som har skyddsområden. Av det totala antalet abonnenter inom Värmlands län som har kommunalt grundvatten (ca 154 000 st.) får ca 95 % grundvatten från vattentäkter med skydd. I flera fall har dock skyddsområdena inrättats för 20-40 år sedan, varför det är angeläget att se över och uppdatera avgränsningar och föreskrifter.

Trots att det blir mycket svårt att nå det regionala målet är det inte aktuellt att ändra målet eftersom det är viktigt att hålla fast vid en hög ambitionsnivå. Förutom i det svenska miljömålsarbetet omfattas skydd av dricksvattentäkter även av målsättningar i EU:s ramdirektiv för vatten.

Remissvaren

Räddningsverket anger i remissvaret att det är viktigt att beakta risk- och olycksaspekter när det gäller områdesskydd för grundvatten och att upprättandet av beredskapsplaner kan vara ett exempel på en åtgärd i det sammanhanget.

Sunne kommun anser att förslaget till delmål 1 bör förtydligas angående vilka grundvattenförande geologiska formationer som är av vikt. Ett förslag, vad gäller befintliga vattentäkter, är att sådana med uttag av mer än 10 m³ per dygn eller som betjänar mer än 50 personer bör föras med skyddsområden.

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen håller med Räddningsverket att det är viktigt att beakta risk- och olycksaspekter när det gäller skydd för grundvatten, men anser att detta ingår i ”långsiktigt skydd mot exploatering”. Länsstyrelsen beaktar risk- och olycksaspekter samt frågan om beredskapsplan inom arbetet med vattenskyddsområden, i överensstämmelse med Naturvårdsverkets handbok om vattenskyddsområden (2003:6). Angående förslaget från Sunne kommun anser Länsstyrelsen att förtydligande av begreppet ”Grundvattenförande geologiska formationer av vikt för nuvarande och framtida vattenförsörjning” är en viktig steg i arbetet, men att det inte ska tas med i målformuleringen. SGU anger i deras underlagsrapport till Miljömålsrådet inför fördjupade utvärderingen en precisering av måluppfyllelsen, bland annat ”att alla kommunala grundvattentäkter har ett vattenskyddsområde med föreskrifter”. Frågan om precisering av måluppfyllelsen får ses över inom nästa revidering av miljömålen, troligen under perioden 2009-2010.

2. Konsekvenserna av förändringar i grundvattennivån

Senast år 2010 ska användningen av mark och vatten inte medföra sådana ändringar av grundvattennivåer som ger negativa konsekvenser för vattenförsörjningen, markstabiliteten eller djur- och växtliv i angränsande ekosystem. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

2. Senast år 2010 ska användningen av mark och vatten inte medföra sådana ändringar av grundvattennivåer som ger negativa konsekvenser för vattenförsörjningen, markstabiliteten eller djur och växtliv i angränsande ekosystem.

Tidigare regionalt delmål

2. Senast år 2010 ska användningen av mark och vatten inte medföra sådana ändringar av grundvattennivåer som ger negativa konsekvenser för vattenförsörjningen, markstabiliteten eller djur och växtliv i angränsande ekosystem.

Motivering

Det nationella målet är tillämpligt även på Värmland. Det finns med nuvarande kunskaper heller ingen orsak att regionalisera detta mål. I Värmland finns god tillgång på grundvatten och grundvattennivåerna påverkas inte i någon större utsträckning. Prognosen är att vi kommer att nå regionala målet.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

3. Kvalitetskrav för grundvatten

Senast år 2010 ska alla vattenförekomster som används för uttag av vatten som är avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt eller betjänar mer än 50 personer per år uppfylla gällande svenska normer för dricksvatten av god kvalitet med avseende på föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

3. Senast år 2010 ska alla vattenförekomster som används för uttag av vatten som är avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt eller betjänar mer än 50 personer per år uppfylla gällande svenska normer för dricksvatten av god kvalitet med avseende på föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet.

Tidigare regionalt delmål

3. Senast år 2010 ska alla vattenförekomster som används för uttag av vatten som är avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 m³ per dygn i genomsnitt eller betjänar mer än 50 personer per år uppfylla gällande svenska normer för dricksvatten av god kvalitet med avseende på föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet.

Motivering

Det nationella målet är tillämpligt även på Värmland. Det finns med nuvarande kunskaper heller ingen orsak att regionalisera detta mål. Delmålet kommer troligen att nås i stora delar av Värmlands län. På vissa håll kan dock påverkan från mänsklig verksamhet förekomma.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

4. Identifiering av enskilda brunnar med sämre vattenkvalitet

Senast år 2010 ska områden med enskilda brunnar för vattenförsörjning som inte uppfyller gällande svenska normer och anvisningar för enskilt dricksvatten av god kvalitet med avseende på föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet, vara identifierade. Länseget mål.

Nationellt delmål

Nationellt delmål finns inte.

Tidigare regionalt delmål

4. Senast år 2010 ska områden med enskilda brunnar för vattenförsörjning som inte uppfyller gällande svenska normer och anvisningar för enskilt dricksvatten av god kvalitet med avseende på föroreningar orsakade av mänsklig verksamhet, vara identifierade. Länseget mål.

Motivering

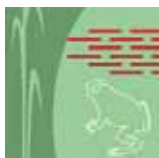
Det pågår en utredning om tillägg av ett nytt nationellt delmål för enskild vattenförsörjning. Så länge det inte finns ett nationellt delmål kan Länsstyrelsen i Värmlands län ha kvar det länsegna målet för enskild vattenförsörjning.

Även om delmålet med nuvarande formulering inte går att följa upp, föreslås ingen förändring i formulering. Ny formulering ska tas fram så fort det finns ett nationellt delmål.

Prognosen är att det blir mycket svårt att nå det regionala målet. Det saknas en helhetsbild över områden som inte har bra dricksvattenkvalitet i enskilda brunnar. Länsstyrelsens övervakningsprojekt i enskilda brunnar (sedan 2003) analyserar endast fåtal brunnar per år (ca 10-15 st/år) och ger därmed endast en stickprovsbild av olika typer av påverkan.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

Myllrande våtmarker

”Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet skall bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.”

1. Strategi för skydd och skötsel av våtmarker

En nationell strategi för skydd och skötsel av våtmarker och sumpskogar ska tas fram senast till år 2005. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

1. En nationell strategi för skydd och skötsel av våtmarker och sumpskogar skall tas fram senast till år 2005.

Motivering

Målet är uppnått. Målet avser en nationell åtgärd som genomförts och därför är inte någon regionalisering aktuell eller meningsfull. Målet kvarstår för att bibehålla den nationella strukturen på regional nivå. Ändring av målet görs efter beslut på nationell nivå.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

2. Långsiktigt skydd för våtmarker

Samtliga värmländska våtmarksområden i ”Myrskyddsplan för Sverige” ska ha ett långsiktigt skydd senast år 2015. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

2. Samtliga våtmarksområden i Myrskyddsplan för Sverige skall ha ett långsiktigt skydd senast år 2010.

Tidigare regionalt delmål

2. Samtliga värmländska våtmarksområden i ”Myrskyddsplan för Sverige” ska ha ett långsiktigt skydd senast år 2010.

Motivering

I den nya reviderade nationella Myrskyddsplanen har, beroende på olika omständigheter, vissa objekt utgått och andra tillkommit. Denna förändring, samt det faktum att det råder brist på resurser hos Länsstyrelserna för arbetet med att genomföra skyddandet av våtmarkerna, gör att Naturvårdsverket inför nästa revidering av miljömålen bedömer att 2015 är ett mer realistiskt mål.

Remissvaren

Räddningsverket poängterar i sitt remissvar att man i allt arbete gällande planering samt skydd ska beakta risk- och olycksaspekter.

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen håller med om att risk- och olycksaspekter är viktiga. Det är viktigt att skydds-föreskrifter anpassas till de bedömda förhållandena på plats och de risker som kan finnas för negativ påverkan från olyckor på aktuella skyddsområden.

3. Skogsbilvägar över våtmarker

Senast år 2010 ska inte skogsbilvägar byggas över våtmarker med höga natur- eller kulturvärden eller så att dessa våtmarker påverkas negativt på annat sätt. Länseget mål.

Nationellt delmål

3. Senast år 2006 skall skogsbilvägar inte byggas över våtmarker med höga natur- eller kulturvärden eller på annat sätt byggas så att dessa våtmarker påverkas negativt.

Tidigare regionalt delmål

3. Senast år 2004 ska inte skogsbilvägar byggas över våtmarker med höga natur- eller kulturvärden eller så att dessa våtmarker påverkas negativt på annat sätt.

Motivering

Länsstyrelsen förlänger delmålsperioden till 2010 på grund av svårigheten att göra en bedömning över framtida påverkan. Övervakning i Skogsstyrelsen regi visade att andelen nybyggda skogsbilvägar över myrar i länet var så liten att den var i stort sett obetydlig.

En förändrad skogs och energipolitik samt skiftande ekonomiska förutsättningar är några av de osäkra faktorer, som kan komma att påverka våtmarkerna i länet negativt. Detta ligger till grund för Länsstyrelsens förslag om en förlängning av delmålet.

Remissinstanserna

Delmålet bör utgå. Självklart ska delmålet uppfyllas även framöver och följas upp i miljömålsuppföljningen. Att låta delmålet stå kvar med målåret ändrat till 2010, kan uppfattas som om kravet att uppfylla målet ställs på framtiden (Naturskyddsföreningen).

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen bedömer att osäkerhet i bedömningar av framtida påverkan samt snabba förändringar inom skogs/energipolitik gör att detta mål bör förlängas till 2010. Se mer ovan.

4. Anläggning och återställning av våtmarker

I det värmländska odlingslandskapet ska ca 500 ha våtmarker anläggas och/eller återställas fram till år 2010. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

4. I odlingslandskapet skall minst 12 000 ha våtmarker och småvatten anläggas eller återställas fram till år 2010.

Tidigare regionalt delmål

4. I det värmländska odlingslandskapet ska ca 500 ha våtmarker anläggas och/eller återställas fram till år 2010.

Motivering

Ingen ändring har föreslagits. Det bedöms inte heller finnas anledning att ändra det regionala delmålet. Landsbygdprogrammet 2007-2013 har ökat möjligheterna för finansiering av anläggning och återställning av våtmarker i det värmländska odlingslandskapet, vilket medför ökade chanser att nå delmålet.

Remissvaren

Delmålet om att återskapa våtmarker i odlingslandskapet kan även vara en del av en förebyggande åtgärd mot översvämningar. Sådana s.k. "mjuka" åtgärder uppmuntras framför hårda och dyra åtgärder, som t ex invallningar, i det diskussionsunderlag som EU-kommissionen tagit fram (Grönbok från Kommissionen till Rådet, Europaparlamentet, Europeiska Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén - Anpassning till klimatförändringar i Europa - tänkbara EU-åtgärder (SEK(2007) 849)). För att förebygga översvämningar bör man också avsätta ytor som tillåts översvämmas vid behov (Räddningsverket).

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen håller med.

5. Åtgärdsprogram för hotade arter

Senast år 2009 ska de åtgärdsprogram för hotade arter som Naturvårdsverket fastställt till och med 2007 och som berör våtmarker i Värmlands län vara inledda i Värmlands län. Regionaliserat mål.

Nationellt mål

5. Åtgärdsprogram skall senast till år 2005 finnas och ha inletts för de hotade arter som har behov av riktade åtgärder.

Tidigare regionalt mål

5. Åtgärdsprogram ska senast till år 2005 finnas och ha inletts för de hotade arter som har behov av riktade åtgärder.

Motivering

Eftersom det nationella målet handlar om nationella åtgärdsprogram som Naturvårdsverket samordnar framtagandet av, så är det inte relevant som regionalt mål. För oss i Värmland är det dock relevant att vi inleder genomförandet av de åtgärdsprogram som Naturvårdsverket fastställer och som berör vårt län.

Dessutom ersätts det passerade måläret (2005) med ett realistiskt målar (2009).

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

Övriga synpunkter från remissinstanserna

Naturskyddsföreningen föreslår ett nytt delmål som berör torvbrytning och att detta bör ha upphört i länet till 2015.

Länsstyrelsens kommentar

Länsstyrelsen anser att ett nytt delmål gällande torvbrytning i dagsläget inte är nödvändigt. Torvbrytning utförs för nuvarande i en så liten omfattning att hotbilden ej kan motivera ett förbud mot torvbrytning till 2015.

Framtida eventuell negativ påverkan på länets myrar kommer att bedömas framöver inom ramen för diverse övervakningsprogram. Resultatet från dessa kan komma att utgöra grund för möjlig revidering eller tillägg av delmål.

Levande skogar

”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.”

Skogstyrelsen är ansvarig myndighet för det regionala miljömålsarbetet för levande skogar i Värmland. Skogsstyrelsen har beslutat att inte genomföra någon större revidering av de regionala målen just nu. Däremot har Skogsstyrelsen beslutat om revidering av det regionala delmålet 1 och att det regionala delmålet 4 ska utgå. De nu gällande delmålen redovisas nedan.

För ytterligare information om miljömålet Levande skogar hänvisas till Skogsstyrelsen.

1. Långsiktigt skydd av skogsmark

Senast år 2010 ska ytterligare 59 100 hektar vara undantaget från skogsproduktion. Av dessa arealer ska samhället svara för 23 100 hektar, medan skogssektorn själv på frivillig väg ska undanta 36 000 hektar. Regionaliserat mål.

Kommentar:

I den alldeles nyligen framtagna strategin för formellt skydd av skog i Värmlands län som tagits fram i samarbete mellan Länsstyrelsen i Värmland och Skogsstyrelsen anges att samhället ska ansvara för att 23 100 ha ska undantas från skogsproduktion i länet vilket är en minskning jämfört med det som tidigare angetts: 25.000 ton

Nationellt delmål

1. Ytterligare 900 000 ha skyddsvärd skogsmark skall undantas från skogsproduktion till år 2010

2. Hård död ved

Till år 2010 ska mängden hård död ved uppgå till minst 3,5 m³/ha i Värmlands län. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

2. Mängden död ved, arealen äldre lövrik skog och gammal skog skall bevaras och förstärkas till år 2010 på följande sätt:

- **mängden hård död ved skall öka med minst 40 % i hela landet och med avsevärt mer i områden där den biologiska mångfalden är särskilt hotad,**
- arealen äldre lövrik skog skall öka med minst 10 %,
- arealen gammal skog skall öka med minst 5 %,
- arealen mark föryngrad med lövskog skall öka.

3. Gammal skog

3. Gammal skog

Till år 2010 ska arealen gammal skog öka med minst 5 %. Målet är identiskt med det nationella.

Tidigare regionalt delmål

3. Att senast 2007 ta fram en grundläggande strategi för sektorsområdet Gammal skog. (Länseget mål).

Motiv/bakgrund till omformulering av det regionala delmålet:

Vid omorganisationen 2006 kom dåvarande Skogsvårdsstyrelsen Värmland-Örebro att bli en del av den nybildade region Svea – Skogsstyrelsen. Det nybildade sektorsrådet inom region Svea har vid översyn av delmålen beslutat att delmålet "Gammal Skog" för region Svea ska överensstämja med det nationella målet dvs " **Till år 2010 skall arealen gammal skog öka med minst 5 %**". Tidigare planer på att ta fram en grundläggande strategi för delmålet är därför ej längre aktuellt.

Nationellt delmål

2. Mängden död ved, arealen äldre lövrik skog och gammal skog skall bevaras och förstärkas till år 2010 på följande sätt:

- mängden hård död ved skall öka med minst 40 % i hela landet och med avsevärt mer i områden där den biologiska mångfalden är särskilt hotad,
- arealen äldre lövrik skog skall öka med minst 10 %,
- **arealen gammal skog skall öka med minst 5 %,**
- arealen mark föryngrad med lövskog skall öka.

4. Äldre lövrik skog

Till år 2010 ska arealen äldre lövrik skog öka till minst 24 200 hektar (+10 %) inom S-län. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

2. Mängden död ved, arealen äldre lövrik skog och gammal skog skall bevaras och förstärkas till år 2010 på följande sätt:

- mängden hård död ved skall öka med minst 40 % i hela landet och med avsevärt mer i områden där den biologiska mångfalden är särskilt hotad,
- **arealen äldre lövrik skog skall öka med minst 10 %,**
- arealen gammal skog skall öka med minst 5 %,
- arealen mark föryngrad med lövskog skall öka.

5. Föryngrad lövskog

Till år 2010 ska arealen mark föryngrad med lövskog öka. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

2. Mängden död ved, arealen äldre lövrik skog och gammal skog skall bevaras och förstärkas till år 2010 på följande sätt:

- mängden hård död ved skall öka med minst 40 % i hela landet och med avsevärt mer i områden där den biologiska mångfalden är särskilt hotad,
- arealen äldre lövrik skog skall öka med minst 10 %,
- arealen gammal skog skall öka med minst 5 %,
- **arealen mark föryngrad med lövskog skall öka.**

6. Skogsvägar över våtmarker

Senast år 2004 ska inte skogsbilvägar byggas över våtmarker med höga natur- eller kulturvärden eller så att dessa våtmarker påverkas negativt på annat sätt. Länseget mål.

Nationellt delmål

Saknas, men det regionala målet är en precisering av det nationella delmål 3 som lyder:

”3. Skogsmarken skall brukas på sådant sätt att fornlämningar inte skadas och så att skador på övriga kända värdefulla kulturlämningar är försumbara senast år 2010.”

7. Skydd för kulturmiljövärden

Skogsmarken ska brukas på ett sådant sätt att fornlämningar inte skadas och så att skador på övriga offentligt dokumenterade och värdefulla kulturlämningar är försumbara senast år 2010.

Nationellt delmål

Saknas, men det regionala målet är en precisering av det nationella delmål 3 som lyder:

”3. Skogsmarken skall brukas på sådant sätt att fornlämningar inte skadas och så att skador på övriga kända värdefulla kulturlämningar är försumbara senast år 2010.”

Regionalt delmål om åtgärdsprogram för hotade arter saknas

Inget regionalt mål är formulerat.

Nationellt delmål

4. Senast år 2005 skall åtgärdsprogram finnas och ha inletts för hotade arter som har behov av riktade åtgärder.

Ett rikt odlingslandskap

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion skall skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.”

1. Skötsel av ängs- och betesmarker

Samtliga ängs- och betesmarker som var i hävd vid Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, eller som 2004 omfattades av miljöstöd för betesmarker och slåttermarker, ska bevaras och skötas på ett sätt som bevarar deras värden. Därutöver ska de naturligt gräsbärande betesmarkerna, inkl de terrestra delarna av betade strandängar, öka med 200 hektar till 2010, och arealen brukad ängsmark öka med 20 hektar till 2010. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

1. Senast år 2010 skall samtliga ängs- och betesmarker bevaras och skötas på ett sätt som bevarar deras värden. Arealen hävdad ängsmark skall utökas med minst 5000 ha och arealen hävdad betesmark av de mest hotade typerna skall utökas med minst 13 000 ha till år 2010.

Tidigare regionalt delmål

1. Samtliga ängs- och betesmarker som var i hävd vid Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004, eller som 2004 omfattades av miljöstöd för betesmarker och slåttermarker, ska framgent bevaras och skötas på ett sätt som bevarar deras värden. Därutöver ska de naturligt gräsbärande betesmarkerna, inkl de terrestra delarna av betade strandängar, öka med 200 ha till 2010, och arealen brukad ängsmark öka med 20 ha till 2010.

Motivering

Ingen förändring av det regionala målet behövs. Arealen ängs- och betesmark som sköts med miljöersättning ökar, men i nuläget inte tillräckligt mycket för att målet ska nås. Dessutom är det osäkert om det är de mest värdefulla markerna som sköts. Stora sammanhängande betesmarker i de södra delarna av länet är attraktiva för många djurhållare och för dessa marker ser det ljust ut. För skogsbeten, fäbodbeten och betesmarker i skogsbygderna ser det mörkare ut. De är generellt sett mindre attraktiva för djurhållare, eftersom de ofta är små och ligger långt isär. Arealmässigt kommer troligtvis tillräckligt med betesmark att restaureras, men fler betesmarker i skogsbygderna måste restaureras om målet ska nås.

Remissvaren

Inga svar har inkommit.

2. Bevarande och nyskapande av småbiotoper i odlingslandskapet

Mängden småbiotoper och landskapselement i odlingslandskapet ska bevaras i minst samma omfattning som år 2000 i hela länet. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

2. Mängden småbiotoper i odlingslandskapet skall bevaras i minst dagens omfattning i hela landet. Endast till år 2005 skall en strategi finnas för hur mängden småbiotoper i slättbygden skall kunna öka.

Tidigare regionalt delmål

2. Mängden småbiotoper och landskapselement i odlingslandskapet ska bevaras i minst dagens omfattning i hela länet.

Motivering

Ingen förändring av det regionala målet genomförs. Ett förslag till nytt uppföljningsbart nationellt delmål för småbiotoper i jordbrukslandskapet bör enligt regeringens proposition 2004/05:150 tas fram inför nästa revidering 2009. I samband med detta bör även Värmlands regionala delmål ses över.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

3. Skötsel av kulturbärande landskapselement

Mängden kulturbärande landskapselement som vårdas ska år 2010 vara 1 800 km linjeelement och 10 000 st punktelement, vilket är en ökning med 70 % jämfört med 2001. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

3. Mängden kulturbärande landskapselement som vårdas skall öka till år 2010 med ca 70 %.

Tidigare regionalt delmål

3. Mängden kulturbärande landskapselement som vårdas ska år 2010 vara 1 800 km linjeelement och 10 000 st punktelement, vilket är en ökning med 70 %.

Motivering

Ingen förändring av det regionala målet görs annat än att det specificeras vilket referensår som avses (2001). Det är i nuläget mycket osäkert om Värmland kommer att nå målet. Anslutningen till miljöersättningen för skötsel av kulturbärande landskapselement är låg i länet. Vissa förändringar i ersättningen 2007 kan ha lockat fler att söka ersättningen, men det finns ännu inga siffror på antalet sökande. Många element sköts dock utan ersättning, men det finns inga uppgifter om antalet.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit

4. Genetiska resurser hos domesticerade växt- och djurarter

Senast år 2010 ska det nationella programmet för växtgenetiska resurser vara utbyggt och det ska finnas ett tillräckligt antal individer för att långsiktigt säkerställa bevarandet av inhemska husdjursraser i Sverige. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

4. Senast år 2010 ska det nationella programmet för växtgenetiska resurser vara utbyggt och det ska finnas ett tillräckligt antal individer för att långsiktigt säkerställa bevarandet av inhemska husdjursraser i Sverige.

Tidigare regionalt delmål

4. Senast år 2010 ska det nationella programmet för växtgenetiska resurser vara utbyggt och det ska finnas ett tillräckligt antal individer för att långsiktigt säkerställa bevarandet av inhemska husdjursraser i Sverige.

Motivering

Målet är identiskt med det nationella delmålet, som enbart handlar om nationella program och strategier. Inget läns specifikt arbete bedrivs för att uppnå delmålet.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

5. Åtgärdsprogram för hotade arter och biotoper

Senast år 2009 ska de åtgärdsprogram för hotade arter som Naturvårdsverket fastställt till och med 2007 och som berör odlingslandskapet i Värmlands län vara inledda i vårt län. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

5. Senast år 2006 ska åtgärdsprogram finnas och ha inletts för de hotade arter som har behov av riktade åtgärder.

Tidigare regionalt delmål

5. Senast år 2006 ska åtgärdsprogram finnas och ha inletts för de hotade arter som har behov av riktade åtgärder.

Motivering

Eftersom det nationella målet handlar om nationella åtgärdsprogram som Naturvårdsverket samordnar framtagandet av, så är det inte relevant som regionalt mål. För oss i Värmland är det dock relevant att vi ser till att inleda genomförandet av de åtgärdsprogram som Naturvårdsverket fastställer och som berör arter i vårt län.

Dessutom har det passerade målåret (2006) ersättas med ett mer realistiskt målar som ligger framåt i tiden.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

6. Lantbrukets ekonomibyggnader

Senast år 2005 ska ett program finnas för hur lantbrukets kulturhistoriskt värdefulla ekonomibyggnader kan tas till vara. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

6. Senast år 2005 ska ett program finnas för hur lantbrukets kulturhistoriskt värdefulla ekonomibyggnader kan tas till vara.

Tidigare regionalt delmål

6. Senast år 2005 ska ett program finnas för hur lantbrukets kulturhistoriskt värdefulla ekonomibyggnader kan tas till vara.

Motivering

Ingen ändring av målet föreslås. Riksantikvarieämbetet har tagit fram en strategi för lantbrukets värdefulla ekonomibyggnader och det nationella delmålet anses därmed vara uppfyllt. Strategin anger främst vilka aktiviteter och åtgärder som Riksantikvarieämbetet ska arbeta med och är därför inte möjligt att omedelbart använda som en grund för det praktiska arbetet på länsnivå.

Remissvaren

Karlstads kommun framför i sitt remissvar att det finns skäl att regionalisera målet, då den strategi som tagits fram nationellt av Riksantikvarieämbetet inte är tillämpbar på länsnivå.

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen anser att arbetet med att ta fram ett nytt regionaliserat delmål bör avvakta processen med revidering av det nationella delmålet 2009. Redan nu bedrivs dock arbete för att bevara värdefulla ekonomibyggnader i odlingslandskapet. Viss renovering av överloppsbyggnader kan t.ex. finansieras av Landsbygdsprogrammet 2007-2013.

Övriga synpunkter från remissinstanserna

Hagfors kommun vill se ett nytt mål om att återskapa odlingslandskapet till t.ex. 1950 års nivå och hur det skulle kunna ske. Räddningsverket poängterar att det viktigt att beakta risk- och olycksaspekter vid upprättande av skyddsområden och tar upp beredskapsplaner som ett exempel på en sådan åtgärd.

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen anser inte att det finns skäl att formulera ett nytt delmål, som Hagfors kommun föreslagit, om att återskapa odlingslandskapet till t.ex. 1950 års nivå. Ett mål som är bundet till ett specifikt år anses inte bidra till att nå den kvalitet gällande livsmedelsproduktion, biologisk mångfald och bevarande av kulturhistoriska värden som avses i miljö kvalitetsmålet.

Länsstyrelsen anser inte att Räddningsverkets synpunkt motiverar förändringar av föreslagna delmål. Att beakta risk- och olycksaspekter ses som viktigt, men är snarare en åtgärd än en fråga att formulera ett delmål kring.

God bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.”

1. Planeringsunderlag

Senast år 2010 ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att transportbehovet minskar och förutsättningarna för miljöanpassade och resursnåla transporter förbättras,
- hur kulturhistoriska och estetiska värden ska tas till vara och utvecklas,
- hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljö som friluftsjändamål, samt hur andelen hårdgjord yta i dessa miljöer fortsatt begränsas,
- hur energianvändningen ska effektiviseras för att på sikt minskas, hur förnyelsebara energiresurser ska tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft ska främjas.

Delmålet är identiskt med det nationella delmålet.

Nationellt delmål

1. Senast år 2010 ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att transportbehovet minskar och förutsättningarna för miljöanpassade och resursnåla transporter förbättras,
- hur kulturhistoriska och estetiska värden ska tas till vara och utvecklas,
- hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljö som friluftsjändamål, samt hur andelen hårdgjord yta i dessa miljöer fortsatt begränsas,
- hur energianvändningen ska effektiviseras för att på sikt minskas, hur förnyelsebara energiresurser ska tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft ska främjas.

Tidigare regionalt delmål

1. Senast år 2010 ska fysisk planering och samhällsbyggande grundas på program och strategier för:

- hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att bilanvändningen kan minska och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,
- hur kulturhistoriska och estetiska värden ska tas till vara och utvecklas,
- hur grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras och utvecklas och andelen hårdgjord yta inte ökas,
- hur energianvändningen ska effektiviseras, hur förnyelsebara energiresurser ska tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft ska främjas.

Motivering

En direkt anpassning till det nationella delmålet görs eftersom detta underlättar bl.a. uppföljning. Ändringarna avser bl.a. formulering om att strategier för minskad bilanvändning ska tas fram (tidigare transportbehov), effektivisering av energibehov (tidigare minskning), begränsning av hårdgjorda ytor (tidigare minskning). Dessutom var det gamla delmålet formulerat så att det gick att uppfatta att målet syftade till att generellt minska hårdgjorda ytor i tätorter, när syftet istället var att fortsatt begränsa hårdgjorda ytor i tätortsnära grön- och vattenområden.

Remissvaren

Naturskyddsföreningen i Värmlands län är kritiska mot den förändrade formuleringen i strecksats 3 rörande andel hårdgjord yta. Man förordar ett bevarande av befintlig formulering som säger att andelen hårdgjord yta inte ska ökas. Motiveringen är att denna formulering innebär att andelen hårdgjord yta ska begränsas.

Länsstyrelsens kommentarer

Föreslagen ändring står fast då den medger en flexibilitet i samband med planering och utveckling av såväl grön- och vattenområden som andra områden.

2. Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Bebyggelsens kulturhistoriska värden skall senast 2010 vara identifierade och ha en långsiktigt hållbar förvaltning. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

2. Bebyggelsens kulturhistoriska värden skall senast 2010 vara identifierade och ha en långsiktigt hållbar förvaltning.

Tidigare regionalt delmål

2. Den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen ska senast år 2010 vara identifierad och ett program finnas för skydd av dess värden. Samtidigt ska minst 25 % av den värdefulla bebyggelsen vara långsiktigt skyddad.

Motivering

Genom förändringen av delmålet betonas vikten av en fortlöpande definiering, av vad som är kulturhistoriskt värdefullt. Det är betydelsefullt för att inte delmålet ska uppfattas endast som en viss mängd av en gång för alla utpekad bebyggelse. Exempelvis flyttas tidsgränsen för vad som uppfattas som kulturhistoriskt värdefullt ständigt framåt. Delmålet har breddats genom omformuleringen från långsiktigt skyddad till långsiktigt hållbar förvaltning. Formellt skydd för bebyggelsen genom lagstiftning, Kulturminneslagen och Plan- och bygglagen är bra. Goda förvaltningsbetingelser är dock lika viktiga såsom kunskap, förståelse och förankring hos ägaren för omhändertagandet av kulturvärdena. För att ge en mer nyanserad bild bör också nämnas att kritik har riktats mot det nya delmålet bl a för att det ansetts ha för hög ambitionsnivå inom tidsavgränsningen till 2010 och att avsaknaden av mätbara kriterier gör det svårt att följa upp. Nästa revideringsprocess av de nationella delmålen genomförs redan 2009 vilket kan leda till ytterligare förändringar.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

3. Trafikbuller

Antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder ska ha minskat med 5 % till år 2010 jämfört med år 1998. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

3. Antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder skall ha minskat med 5 % till år 2010 jämfört med år 1998.

Tidigare regionalt delmål

3.1 Antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder ska ha minskat med 5 % till år 2010 jämfört med år 1998.

3.2 Den totala bullersituationen föranledd av trafikbuller ska vara kartlagd i minst 3 av länets största tätorter senast år 2007.

3.3 Till senast år 2006 ha tagit fram underlag från Vägverket och Banverket över bullersituationen från statliga vägar och järnvägar samt sammanställt materialet på ett sådant sätt att det kan relateras till rekommenderade riktvärden.

Motivering

Målet 3.1 behålls, de övriga delmålen utgår. Syftet med målet är att vidta åtgärder mot trafikbuller, så att färre människor utsätts för buller som överskrider de riktvärden som gäller. För att nå delmålet krävs både statliga och kommunala insatser för planering och bullerskyddsåtgärder. Dessutom krävs nationella och internationella åtgärder för att minska bullret vid källan med hjälp av teknikutveckling.

Tidigare delmål 3.2 och 3.2 utgår av följande skäl:

3.2: Av den dialog Länsstyrelsen haft med de tre berörda kommunerna framgår att kommunerna inte anser det vara bra att genomföra det regionala miljömålet. Länsstyrelsen har nu samma åsikt och anser att 3.1 egentligen inte är ett miljömål utan mer kan ses som en indikator för delmålet ”buller” under miljömålet God bebyggd miljö. Att det regionala miljömålet 3.2 bör utgå innebär inte att aktiviteter som innefattar kartläggning/inventering bullsituationen och uppföljningar av dessa inte bör genomföras men lämpligen bör ske inom respektive kommun på det sätt som man där finner lämpligt. Det är glädjande att buller tycks vara en allt mer prioriterad fråga och att man inte ser bullerstörning som enbart en komfortfråga utan också ser dess betydelse för människors hälsa.

3.3: Målet är uppfyllt och utgår. I vilken utsträckning Vägverket och Banverket kan antas komma att uppfylla delmål 3 under det nationella miljömålet ”God bebyggd miljö” om att ”Antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar överstigande de riktvärden som riksdagen ställt sig bakom för buller i bostäder skall ha minskat med 5 % till år 2010 jämfört med år 1998” går inte att bedöma från de uppgifter som Länsstyrelsen har tillgängliga.

Fortsatt uppföljning av hur man når delmålet ”buller” bör ske på nationell nivå och genom att ta del av aktiviteter som kommunerna genomför. Väsentligt är att Länsstyrelsen engagerar sig i området genom att avsätta resurser för att upprätthålla kompetens på området och aktivt medverkar i bl.a. den planerade miljösamverkan som planeras inom länets kommuner och i olika nätverk inom bullerområdet.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

4. Uttag av naturgrus

Uttaget av naturgrus ska 2010 vara högst 300 000 ton. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

4. År 2010 skall uttaget av naturgrus i landet vara högst 12 miljoner ton per år.

Tidigare regionalt delmål

4. Uttaget av naturgrus ska 2010 vara högst 300 000 ton.

Motivering

Ingen ändring av det regionala målet är motiverad. Målet är ett specificerat regionalt mål som bedöms vara skärpt i förhållande till det nationella målet för uttag av naturgrus. År 2006 uppgick uttaget av naturgrus i Värmland till cirka 550 000 ton. Antalet grustäkter har minskat från ca 165 st 1995 till ca 60 st 2006. Antalet bergtäkter har under samma period ökat från ca 20 st 1995 till ca 65 st 2006.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

5. Utnyttjande av avfall som resurs och minimering av risker

Den resurs som avfall utgör ska tas tillvara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

5. Den totala mängden genererat avfall skall inte öka och den resurs som avfall utgör skall tas till vara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras. Särskilt gäller att:

- mängden deponerat avfall exklusive gruvavfall skall minska med minst 50 % till år 2005 räknat från 1994 års nivå,
- senast år 2010 skall minst 50 % av hushållsavfallet återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling,
- senast år 2010 skall minst 35 % av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser källsorterat matavfall till såväl hemkompostering som central behandling,
- senast år 2010 skall matavfall och därmed jämförligt avfall från livsmedelsindustrier m.m. återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser sådant avfall som förekommer utan att vara blandat med annat avfall och är av en sådan kvalitet att det är lämpligt att efter behandling återföra till växtodling,
- senast år 2015 skall minst 60 % av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark.

Länsstyrelsen har valt att dela upp det nationella målet om avfall som utgörs av strecksatser med olika var för sig skilda frågeställningar i flera regionala mål för att underlätta uppföljning. Se nedan.

Den första delen av det nationella målet avses:

”5. Den totala mängden genererat avfall skall inte öka och den resurs som avfall utgör skall tas till vara i så hög grad som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.”

Tidigare regionalt delmål

5. Mängden deponerat avfall exklusive gruvavfall ska minska med minst 50 % till år 2005 räknat från 1994 års nivå samtidigt som den totala mängden genererat avfall inte ökar.

Motivering

Det tidigare delmålet om att deponerade mängder avfall ska minska med minst 50 % till år 2005 jämfört med år 1994 har uppnåtts i Värmland. Detta genom att förbud mot deponering av utsorterat brännbart avfall infördes från och med 1 januari 2002 samt att förbud mot deponering av organiskt avfall infördes från och med 1 januari 2005. Skatten på deponerat avfall är också ett viktigt styrmedel som bidragit till att minska deponeringen. Då det finns administrativa styrmedel som förbjuder deponering av utsorterat brännbart och organiskt avfall anses det inte nödvändigt att ha kvar detta delmål på regional nivå.

Enligt EU:s avfallshierarki ska uppkomsten av avfall i första hand förebyggas. Att förebygga uppkomsten av avfall anser Länsstyrelsen vara det bästa sättet att lösa delmålet om avfall. Det avfall som ändå uppkommer ska tas tillvara i så hög grad som möjligt till exempel genom återanvändning eller återvinning. Detta måste ske utan att människors hälsa och miljö riskerar att försämras samtidigt som kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. Kretsloppstänkandet måste vara vägledande när val görs för vad avfall ska kunna nyttjas till. I dagsläget är tendensen att avfallet allt mer utnyttjas i form av energi och material vilket är i enlighet med målet. Mängden genererat avfall stiger idag nationellt. Till exempel ökade mängden hushållsavfall mellan åren 1994 och 2005 med 24 %. Orsaken till detta har flera förklaringar men vad som bör beaktas är att avfall kan ses som en indikation på ineffektiv tillverkning och användning av varor. Målet syftar alltså inte bara till att minska avfall i sig utan även till att skapa en bättre användning av resurser och energi i tillverkningsprocessen. Hushållningstänkandet måste genomsyra hela livscykeln för en vara och produkt.

Remissvaren

Naturskyddsföreningen har gett ett förslag på nytt delmål enligt följande: "Senast år 2012 är osorterad avfallsförbränning utfasad i Värmlands län." Motivet till detta är att det enligt EU:s avfallshierarki har förebyggande av avfall första prioritet följt av återanvändning, återvinning, förbränning och sist säkert omhändertagande av avfall. Förslaget på delmål tydliggör hur viktigt det är att komma bort från osorterat avfall och på så sätt återvinna mer av det som förbränns idag. Om det framöver bara förbränns delar av avfall som dessutom ska vara sorterat, slipper vi lägga stora mängder sopförbränningsaska på deponi och som innehåller stora mängder kända och okända gifter.

Länsstyrelsens kommentarer

Av 19 § första stycket avfallsförordningen (2001:1 063) framgår att brännbart avfall skall förvaras och transporteras bortskiljt från annat avfall.

Av 21 § första stycket avfallsförordningen framgår att olika slag av farligt avfall inte får blandas med varandra. Farligt avfall får inte heller blandas med andra slag av avfall eller andra ämnen eller material. Av 21a § avfallsförordningen följer att varje kommun skall svara för att hushållsavfall som utgörs av farligt avfall samlas in och transporteras till en behandlingsanläggning.

I 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om hantering av brännbart avfall och organiskt avfall (NFS 2004:4) framgår att varje kommun skall ge den som ger upphov till hushållsavfall möjlighet att sortera ut brännbart hushållsavfall från avfall som inte är brännbart, och annat brännbart avfall som i utsorterade fraktioner utgör farligt avfall.

Av 9 § NFS 2004:4 följer att den som ger upphov till annat avfall än hushållsavfall skall se till att brännbart avfall sorteras ut från avfall som inte är brännbart, och annat brännbart avfall som i utsorterade fraktioner utgör farligt avfall. Sortering enligt 9 § NFS 2004:4 skall ske vid källan.

Av 8 § förordning (2006:1 273) om producentansvar för förpackningar gäller att hushåll och andra förbrukare skall sortera ut förpackningar från hushållsavfall och annat avfall och lämna dem för borttransport i de insamlingssystem som producenterna eller kommunen tillhandahåller för sådant avfall. Liknande bestämmelser om krav på utsortering finns i 5 § förordning (1994:1 205) om producentansvar för returpapper.

Länsstyrelsen anser att det av ovanstående följer att förbränning som sker skall ha föregåtts av ett sorteringsförfarande och det därav ej behövs ett specifikt regionalt delmål därom. Länsstyrelsen anser inte att regionala delmål som rör uppfyllande av lagstiftning skall finnas med. Länsstyrelsen avser därför inte att införa det föreslagna delmålet.

5.1. Avfallsmängden ska inte öka

Den totala mängden genererat avfall skall år 2010 vara på samma nivå som den var år 2006. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

Den första strecksatsen i det nationella målet nedan avses.

- mängden deponerat avfall exklusive gruvavfall skall minska med minst 50 % till år 2005 räknat från 1994 års nivå,

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Länsstyrelsen anser att mängden avfall skall stabiliseras på en nivå, med år 2006 som referensår, för att sedan vända trenden nedåt. Referensår 2006 väljs då det på regional nivå anses ge bättre och mer säker statistik eftersom referensåret ligger närmare i tiden än år 1994 som anges i det nationella delmålet. Samtidigt är år 2006 det andra tillfället då Sverige rapporterat avfallsstatistik till EU enligt EUs förordning om avfallsstatistik. Denna rapportering sker på nationell nivå vartannat år och startade år 2004.

Slutåren sätts till år 2010 och 2015 för att antalet olika slutår skall hållas nere. Vid olika slutår för olika delmål kan det leda till osäkerhet vilket slutår som gäller för respektive delmål. Slutåren är även valda för att överensstämma med de nationella.

Remissvaren

Naturskyddsföreningen anser att delmålet skall ta sikte på att minska avfallsmängderna och ge delmålet följande formulering: "Den totala mängden genererat avfall ska år 2010 minskat jämfört med 2006 års nivå." Motivet till detta förslag är att den totala avfallsmängden är en

nyckelfråga för flera miljö kvalitetsmål till exempel God bebyggd miljö, Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan, m.m. Därför måste den totala avfallsmängden minska redan innan deceniumskiftet.

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsen håller med Naturskyddsföreningen att avfallsmängderna skall minska men ser det samtidigt som ett mer realistiskt mål att stabilisera avfallsmängderna till deceniumskiftet för att därefter vända trenden nedåt. Bakgrunden är att avfallsmängderna idag stiger. Länsstyrelsen kommer att beakta förslaget i samband med nästa revidering.

5.2. Minskad uppkomst av farligt avfall

Uppkomsten av farligt avfall har minskat till år 2015 jämfört med år 2006. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

Nationellt delmål finns inte, men det regionala målet tar sikte på att precisera innebörden i det nationella målets formulering som avser risker för hälsa och miljö enligt nedan:

”5. Den totala mängden genererat avfall skall inte öka och den resurs som avfall utgör skall tas till vara i så hög grad som möjligt samtidigt som *påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.*”

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Remissvaren

Hagfors kommun har föreslagit att det bör framgå att det är uppkomsten av farligt avfall som skall minskas samt att insamlingsgraden bör öka. Motivet till ändringsförslaget är att mycket talar för att mängden farligt avfall kommer att öka i samhället bland annat på grund av tidigare utökning om vad som räknas som farligt avfall.

Karlstads kommun har i huvudsak anfört att delmålet förtydligas enligt följande "Mängden farligt avfall i det osorterade hushållsavfallet och verksamhetsavfallet ska ha minskat till år 2015 jämfört med år 2006." Anledningen till detta tillägg är bland annat att förtydliga för medborgarna att Karlstads kommun önskar att de fortsätter att sortera ut det farliga avfallet.

Naturskyddsföreningen anför att ett kvalitativt mått införs i delmålet om att minska mängden farligt avfall med 30 % år 2015 jämfört med år 2006. Motivet till förslaget är att för att kunna sluta kretsloppet måste konsumtionen av varor som klassas som farligt avfall när de är förbrukade redan nu minska.

Länsstyrelsens kommentarer

Länsstyrelsens ursprungliga förslag till mål formulerades så här: "Mängden farligt avfall har minskat till år 2015 jämfört med år 2006". Målet ändras efter inkomna synpunkter. Synpunkterna sammanfattas nedan.

Länsstyrelsen har, för att beakta omklassificeringen av vissa icke-farligt avfallslag till farligt avfall som skedde i och med ikraftträdandet av avfallsförordningen (2001:1063) den 1 januari

2002, valt referensåret för målet till år 2006. Länsstyrelsens avsikt med delmålet är att minska uppkomsten av farligt avfall och kan hålla med Hagfors kommun att uttrycket "mängden" är otydligt i detta fall. Länsstyrelsen ändrar därför delmålets lydelse i enlighet med Hagfors kommuns förslag.

Hagfors kommun har anfört att kommunen önskar ett mål om att öka insamlingen av farligt avfall.

Karlstads kommun har föreslagit ett mål om att minska mängden farligt avfall i osorterat hushållsavfall. Insamlingsgraden samt farligt avfall i osorterat avfall har samband med det lagkrav som finns på att farligt avfall skall sorteras ut separat från annat avfall och farligt avfall enligt 21 § avfallsförordningen samt att farligt avfall i hushållsavfall samlas in och transporteras bort av kommunen enligt 21a § avfallsförordningen. Länsstyrelsen anser inte att regionala delmål som rör uppfyllande av lagstiftning skall finnas med. Länsstyrelsen avser därför inte att införa de föreslagna ändringarna i delmålet (se även motivering under "Tillvaratagande av avfall och minimering av risker").

Länsstyrelsen håller med Naturskyddsföreningen om att ett kvalitativt mål vore önskvärt men Länsstyrelsen saknar idag kunskap för att kunna ange storleken på detta kvantitativa mål.

Länsstyrelsens förhoppning är att inför nästa revidering av de regionala miljömålen ha den kunskap som krävs för att kunna sätta ett realistiskt kvantitativt mål.

5.3. Ökande materialåtervinning

Senast år 2010 skall minst 50 % av hushållsavfallet återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

Det regionala målet syftar på den andra strecksatsen i det nationella målet:

”- Senast år 2010 skall minst 50 procent av hushållsavfallet återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling.”

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Värmlands län ligger under genomsnittet i Sverige när det gäller materialåtervinning sett till kilogram insamlat material per invånare. Ytterligare arbete krävs för att kunna nå delmålet om materialåtervinning. Det finns potential att sortera ut mer av det avfall som omfattas av producentansvar såsom förpackningar (glas, metall och plast) och returpapper från hushållsavfallet. Ytterligare avfall måste också sorteras ut såsom matavfall.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

5.4. Återvinning av matavfall

Senast år 2010 skall minst 35 % av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser källsorterat matavfall till såväl hemkompostering som central behandling. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

Det regionala målet syftar på den tredje strecksatsen i det nationella delmålet:

”- Senast år 2010 skall minst 35 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser källsorterat matavfall till såväl hemkompostering som central behandling.”

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Remissvaren

Sunne kommun anser att det är bra att kommunerna uppmanas att erbjuda system där hushållen separerar biologiskt avfall vid källan, alltså i hemmet.

Det nationella delmålet om att matavfall från livsmedelsindustrier m.m. ska återvinnas genom biologisk behandling regionaliseras inte

Nationellt delmål

Det regionala målet syftar på den fjärde strecksatsen i det nationella delmålet:

”- Senast år 2010 skall matavfall och därmed jämförligt avfall från livsmedelsindustrier m.m. återvinnas genom biologisk behandling. Målet avser sådant avfall som förekommer utan att vara blandat med annat avfall och är av en sådan kvalitet att det är lämpligt att efter behandling återföra till växtodling.”

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Det nationella delmålet om att matavfall och därmed jämförligt avfall från livsmedelsindustrier m.m. ska återvinnas genom biologisk behandling tas inte med på regional nivå. Orsaken till detta är att livsmedelssektorn i Värmlands län är relativt liten. Av rapporten ”Biologiskt avfall - en undersökning av nuläget i Värmlands läns kommuner” framgår att avfallet från de indu-

strier som finns redan idag i stor utsträckning materialåtervinns, inklusive biologisk behandling. Länsstyrelsen anser därför att det är av mindre betydelse av formulera ett sådant delmål.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

5.5. Återföring av fosfor från avlopp

Senast år 2015 skall minst 60 % av fosforföreningarna i avlopp utnyttjas som växtnäring, varav minst hälften bör återföras till åkermark. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

Det regionala målet syftar på den femte strecksatsen i det nationella målet:

”- Senast år 2015 skall minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp återföras till produktiv mark, varav minst hälften bör återföras till åkermark.”

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Återföringen av fosfor från avlopp är idag mycket begränsad i Värmlands län. År 2004 återfördes cirka 1 % av den totala slammängden från kommunala avloppsreningsverk till åkermark. Att nå målet om 60 % innebär en stor utmaning men Länsstyrelsen anser att ett högt satt mål kan leda till en stor utveckling på området. Detta innebär samtidigt att kommunerna har stor möjlighet att välja de metoder som passar de lokala förutsättningarna. För att nå delmålet krävs systematiskt arbete med kvalitetsförbättringar av slammet. Det krävs också ett utvecklat samarbete mellan olika intressenter för att öka acceptansen och förtroendet för slam-användningen och för arbetet med kvalitetsförbättringar av slammet.

Skälen till att fosforföreningar i avlopp bör återföras är främst för att minska de miljöproblem i form av övergödning som uppstår på grund av att näring från avlopp kommer ut i omgivningen samt de miljö- och resursproblem som är förknippade med gruvbrytning av fosfatmineral och med gödseltillverkning. Till detta kommer också den på lång sikt begränsade mängden brytbart fosfatmineral som finns i världen. Att istället utnyttja en lokal resurs ter sig ur miljö- och resurssynpunkt bättre. Med avlopp menas avloppsvatten. Avloppsvatten har här samma definition som i 2 § 9 kapitlet om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd i miljöbalken. Så som teknikläget är idag är det framför allt fosfor i avloppsslammet som i praktiken kommer att återföras.

Att tillföra mer fosfor än vad skörden för bort eller växterna tar upp räknas som överdosering och inte som måluppfyllelse. Användning av slam i anläggningsjord kan räknas som delmåls-uppfyllande då inblandningen av totalfosfor uppgår till maximalt 0,08 % på torr jord.

Remissvaren

Kils kommun har anfört att det är positivt att Länsstyrelsen har ett mål att vi ska sluta systemen och få ut slammet på markerna.

Tidigare delmål 6 om enhetlig standard mm för avfallsdeponier utgår

Tidigare formulering:

”6. Samtliga avfallsdeponier har senast år 2008 uppnått enhetlig standard och uppfyller högt uppställda miljökrav enligt EU:s beslutade direktiv om deponering av avfall.”

Nationellt delmål

Finns ej.

Motivering

Det tidigare delmålet om att avfallsdeponier senast år 2008 har uppnått enhetlig standard följer av lagstiftning genom förordning (2001:512) om deponering av avfall. Länsstyrelsen anser inte att regionala delmål som rör uppfyllande av tvingande lagstiftning ska finnas med. Delmålet ska därför utgå.

6. Energianvändning m.m. i byggnader

Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Detta ska ske bl a genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska samt att andelen energi från förnybara energikällor ökar. Målet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

6. Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än 1995. Detta ska ske bl.a. genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska samt att andelen energi från förnybara energikällor ökar.

Tidigare regionalt delmål

7. Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är lägre år 2010 än år 1995. Detta ska bl a ske genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska.

Motivering

Den nationella formuleringen syftar till att förutom energieffektivisering även fokusera på vikten av en utökad utbyggnad av förnybara energisystem. Den ändrade formuleringen kan utgöra ett incitament för ansvariga aktörer att skynda på en sådan utbyggnad. Utvecklingen och förutsättningarna i Värmland skiljer sig inte mot andra län i en sådan omfattning att en annan formulering är nödvändig.

En anpassning till det förändrade nationella delmålet underlättar även uppföljning och jämförelser med andra län.

Remissvaren

Naturskyddsföreningen i Värmland föreslår att formuleringen för regionalt delmål 6 ändras till: Miljöbelastningen från energianvändningen i bostäder och lokaler minskar och är minst 15 % lägre år 2010 än 1995. Detta ska ske bl. a. genom att den totala energianvändningen effektiviseras för att på sikt minska samt att andelen energi från förnybara energikällor ökar. Omställningen till förnyelsebar energi är viktig men energieffektiviseringen anses vara avgörande för att uppnå delmålet då det fortfarande finns stor potential till ytterligare förbättringar.

Länsstyrelsens kommentarer

Naturskyddsföreningens förslag om att miljöbelastningen från energianvändningen ska vara 15 % lägre 2010 än 1995 innebär att en konkret siffra sätts på minskningen, något som kan sägas ligga i linje med utvecklingen av det nationella delmålet. 2006 ändrades formuleringen av det nationella delmålet så att det numera lyder: Den totala energianvändningen per uppvärmd areaenhet i bostäder och lokaler minskar. Minskningen bör vara 20 % till år 2020 och 50 % till år 2050 i förhållande till användningen 1995. Till år 2020 ska beroendet av fossila bränslen för energianvändningen i bebyggelsen vara brutet, samtidigt som andelen förnybar energi ökar kontinuerligt.

Boverket anser i sin fördjupade utvärdering av miljömålsarbetet 2007 att den nya formuleringen av delmålet bör ges en chans att "få verka och utvärderas" och avstår därför från att lämna ytterligare förslag på ändring eller omformulering. Den fördjupade utvärderingen utgör underlag för kommande miljömålsproposition som kan förväntas leda till ytterligare revidering av delmål på såväl nationell som regional nivå. Länsstyrelsen har i sitt förslag till nytt regionalt delmål därför valt att följa den gamla lydelsen av det nationella delmålet och detta ställningstagande kvarstår.

7. Byggnaders påverkan på hälsan

År 2020 ska byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt. Därför ska det säkerställas att

- samtliga byggnader där människor vistas ofta eller under längre tid senast år 2015 har en dokumenterat fungerande ventilation,
- radonhalten i alla skolor och förskolor år 2010 är lägre än 200 Bq/m³ luft och att,
- radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/m³ luft.

Det regionala delmålet är identiskt med det nationella.

Nationellt delmål

7. År 2020 skall byggnader och deras egenskaper inte påverka hälsan negativt. Därför skall det säkerställas att

- samtliga byggnader där människor vistas ofta eller under längre tid senast år 2015 har en dokumenterat fungerande ventilation,
- radonhalten i alla skolor och förskolor år 2010 är lägre än 200 Bq/m³ luft, och att
- radonhalten i alla bostäder år 2020 är lägre än 200 Bq/m³ luft.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Det regionala målet bör ha samma lydelse som det nationella. Målet är idag svårt att följa upp eftersom resultat av genomförda mätningar inte rapporteras in för sammanställning av resultat. Det går därför heller inte att på ett säkert sätt uttala sig om målet kan nås inom utsatt tid eller inte.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

Tidigare delmål om information om risker med radon utgår

Tidigare formulering:

”8. Senast 2010 ska Värmlands läns befolkning vara informerad om riskerna med radon i luft och vatten.”

Delmålet utgår. Det regionala delmålet var formulerat som en åtgärd och var dessutom svårt att mäta och följa upp. Länsstyrelsen gör ändå bedömningen att målet är uppfyllt. Under 2006 och 2007 har Länsstyrelsen genomfört två informationskampanjer om radon i länet. Boverket har även genomfört omfattande informationskampanjer samt upprättat webbplatsen www.radonguiden.se.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

Övriga synpunkter från remissinstanserna

Naturskyddsföreningen i Värmlands Län föreslår tre nya regionala delmål under miljö kvalitetsmålet God Bebyggd Miljö:

1. Cykelvägar/fungerande sekundärt vägnät mellan närbelägna orter finns år 2015 och anpassningar för kollektivtrafik finns i vägnäten, så att den fungerar utan omfattande tidsvariationer, beroende på trafikintensitet år 2015. Målet är tänkt att leda till ett minskat bilberoende.
2. Tysta områden är inventerade och har införts i översiktsplaner senast år 2012. Det är viktigt att beakta bullerfrågan inom grön- och vattenområden i tätorter eller tätortsnära områden.
3. Senast 2012 är osorterad avfallsförbränning utfasad i Värmlands län.

Vänerns vattenvårdsförbund föreslår ett regionalt delmål med bäring på översvämningsrisker vid Vänern p.g.a. klimateffekter. Förutom att bebyggelse och hamnar drabbas kan översvämning av förorenade områden leda till att miljögifter läcker ut i vattendrag och till Vänern. Samtidigt kan avloppsreningsverk sluta att fungera.

Räddningsverket anser att risk- och olycksfrågor saknas generellt i miljömålen. Exempel som ges med koppling till God Bebyggd Miljö är brand i avfall samt olika områdesskydd eller skydd av kulturhistoriska byggnader.

Länsstyrelsens kommentarer

Naturskyddsföreningens förslag till nytt delmål rörande cykelvägar/sekundärt vägnät samt anpassningar för kollektivtrafiken faller enligt länsstyrelsen under delmål 1, planeringsunderlag.

Även det föreslagna delmålet om tysta områden faller enligt länsstyrelsens bedömning under delmål 1. I andra strecksatsen anges att grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden ska bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur-, och kulturmiljö som friluftssändamål. I detta ryms även aspekten rörande buller och tystnad.

Naturskyddsföreningen föreslår också ett nytt delmål för osorterad avfallsförbränning och hänvisar i samband med detta till EU:s avfallshierarki. Länsstyrelsen anser att det redan av befintlig lagstiftning följer att förbränning som sker skall ha föregåtts av ett sorteringsförfaran-

de. Regionala delmål som innebär uppfyllande av befintlig lagstiftning skall enligt Länsstyrelsens uppfattning inte införas i miljömålsstrukturen.

Förslaget från Vänerns vattenvårdförbund rörande nytt delmål om översvämningsrisker p.g.a. climateffekter är relevant för miljökvalitetsmålet God Bebyggd Miljö. Boverket föreslår i sin fördjupade utvärdering av miljömålsarbetet 2007 att en strecksats rörande hur översvämnings-, ras- och skredrisker med mera ska beaktas i ett nutida och framtida klimat läggs till delmål 1, planeringsunderlag. Länsstyrelsen har valt att invänta ett eventuellt införande av sådant nationellt delmål i samband med kommande miljömålsproposition.

Räddningsverkets förslag gällande risk- och olycksperspektiv i miljömålen är av övergripande karaktär och kräver en mer genomgående analys. Länsstyrelsen väljer därför när det gäller God Bebyggd Miljö att ta med sig förslaget till kommande revidering av de regionala miljömålen.

Ett rikt växt- och djurliv

”Den biologiska mångfalden skall bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer.

Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer skall värnas. Arter skall kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor skall ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd. ”

1. Hejdad förlust av biologisk mångfald

Senast år 2010 ska förlusten av biologisk mångfald inom Värmlands län vara hejdad. Regionaliserat mål .

Nationellt delmål

1. Senast år 2010 skall förlusten av biologisk mångfald inom Sverige vara hejdad.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Målet är svårt att nå, men som statlig myndighet bör Länsstyrelsen ha en ambitionsnivå som ligger i linje med riksdagens ambitionsnivå. Detta delmål motsvarar dessutom en målsättning som Sverige varit med och antagit inom EU.

Remissvaren

Kils kommun menar att delmålet inte känns mätbart eller uppföljningsbart.

Länsstyrelsens kommentarer

Det är riktigt att delmålet i sig inte är direkt mätbart. För uppföljningen behövs därför ett system av indikatorer. Arbete med att utveckla lämpliga indikatorer för detta pågår både i länet, nationellt, och i EU.

2. Minskad andel hotade arter

År 2015 ska andelen arter som klassificeras som nationellt hotade, bland de arter som bedöms ha funnits i länet år 2000 och som blivit bedömda ur hotsynpunkt, ha minskat med minst 30 % jämfört med år 2000, och utan att några av dessa arter försvunnit från länet. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

2. År 2015 skall bevarandestatusen för hotade arter ha förbättrats så att andelen bedömda arter som klassificeras som hotade har minskat med minst 30 % jämfört med år 2000, och utan att andelen försvunna arter har ökat

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Målet är svårt att nå, men som statlig myndighet bör Länsstyrelsen ha en ambitionsnivå som ligger i linje med riksdagens ambitionsnivå.

Remissvaren

Det är svårt att rakt av bryta ner det nationella målet till ett regionalt, utan att analysera om målet kan nås för de rödlistade arter som finns i Värmland. Ange hellre en önskad trend och inte ett specifikt måltal som 30 %. (Bergvik Skog AB).

Länsstyrelsens kommentarer

Att bara ange en önskad trend, och inget måltal, skulle innebära en avsevärt lägre ambitionsnivå än det nationella målet.

3. Hållbart nyttjande

Senast år 2010 ska biologisk mångfald och biologiska resurser i länet nyttjas på ett hållbart sätt så att biologisk mångfald upprätthålls på landskapsnivå. Regionaliserat mål.

Nationellt delmål

3. Senast år 2007 skall det finnas metoder för att följa upp att biologisk mångfald och biologiska resurser såväl på land som i vatten nyttjas på ett hållbart sätt.

Senast år 2010 skall biologisk mångfald och biologiska resurser såväl på land som i vatten nyttjas på ett hållbart sätt så att biologisk mångfald upprätthålls på landskapsnivå.

Tidigare regionalt delmål

Finns ej.

Motivering

Det nationella målet är tudelat. Beträffande den första delen, som gäller metodutveckling för uppföljning, så är den inte relevant att regionalisera. Länsstyrelsen bör följa med i den metodutveckling som sker, så att vi kan använda så bra metoder som möjligt i vårt eget uppföljningsarbete, men detta är ett kontinuerligt arbete som det vore olämpligt att anta som regionalt delmål.

Beträffande den andra delen, som gäller hållbarheten i människors nyttjande av biologisk mångfald och biologiska resurser, så är det nationella målet mycket vittomfattande och kan i praktiken knappast nås förrän ett flertal miljö kvalitetsmål är uppnådda. Till skillnad från delen om metodutveckling är det dock ett mål som gäller vad som sker ute i naturen och inte bara ett mål om myndigheternas arbete. Därför bör i den delen Länsstyrelsen som statlig myndighet ha en ambitionsnivå som ligger i linje med riksdagens ambitionsnivå.

Remissvaren

Inga remissvar har inkommit.

Övriga synpunkter från remissinstanserna

Kristinehamns kommun tillstyrker länsstyrelsens förslag.

Naturskyddsföreningen Värmlands län ger förslag på nytt regionalt delmål:

”Senast 2010 skall ianspråktagandet av mark och vatten vid exploateringar planeras och begränsas så att den biologiska mångfalden inte utarmas.” Motiveringen är att delmål 3 berör endast nyttjande av den biologiska resursen. Exploatering av mark och vattenresurser måste också begränsas och styras för att bevara den biologiska mångfalden.

Naturskyddsföreningen menar att det är viktigt att indikatorerna för biologisk mångfald åter speglar förändringarna hos de biotoper där Värmlands hotade arter finns!

Vänerns vattenvårdsförbund anser att de föreslagna delmålen är svåra att mäta om de uppfylls. Därför bör några symbolarter ingå i de regionala målen, ex:

- Havsörn och utter ska finnas i livskraftiga bestånd
- Klarälvslox och Klarälvsöring ska finnas i livskraftiga bestånd
- Inga fler främmande arter introduceras i Vänern
- Speciellt viktiga fågelområden och lekområden för fisk i Vänern skyddas så att värdena bevaras

Länsstyrelsens kommentarer

Motivering i förhållande till remissvar från Naturskyddsföreningen Värmlands län:

För att nå delmål 1 är det bl a nödvändigt att planera och begränsa exploateringar så att den biologiska mångfalden inte utarmas, dvs. just det som föreningen föreslår som ett separat delmål. Länsstyrelsen bedömer det dock inte som nödvändigt eller ändamålsenligt att lägga till ytterligare ett svårsmätbart och svåruppföljningsbart delmål.

Beträffande föreningens kommentar om indikatorer så överensstämmer den med Länsstyrelsens ambition, och förutsätter ingen förändring av de föreslagna regionala delmålen.

Motivering i förhållande till remissvar från Vänerns vattenvårdsförbund:

De av vattenvårdsförbundet föreslagna delmålen kommer att övervägas som indikatorer till delmålen, när länets system av indikatorer utarbetas under 2008.

Länsstyrelsen
Värmland

Länsstyrelsen i Värmlands län
Våxnäsgatan 5, 651 86 Karlstad
054-19 70 00
www.s.lst.se